

Poročilo o gospodarskem stanju Slovenije v letu 2025

Gospodarsko stanje in naložbena klima

Rezultati 22. raziskave Slovensko-nemške gospodarske zbornice

Kazalo

Nemško-slovenski gospodarski odnosi: Močni, stabilni in uravnoteženi	3
Slovenija se utrjuje kot pomembna gospodarska lokacija v srednji in vzhodni Evropi, vendar mora še naprej izboljševati kakovost svojega poslovnega okolja	5
Povzetek rezultatov ankete.....	6
I. Gospodarske razmere in pričakovanja	7
II. Lokacijski dejavniki slovenskega poslovnega okolja	16
I. Izstopajoče prednosti Slovenije kot poslovne lokacije: zmogljiva digitalna infrastruktura, inovativno okolje, visoka kakovost dobaviteljev in zaposlenih	16
II. Slabosti in izzivi: visoka davčna obremenitev, naraščajoči stroški dela, toga delovna zakonodaja, neučinkovita javna uprava	16
III. Naložbeni in zaposlitveni načrti.....	19
I. Naložbeni načrti: zavezanost Sloveniji ostaja visoka, a zanimanje za druge države v regiji narašča	19
II. Zaposlitveni načrti: visoki stroški dela zavirajo rast zaposlenosti	25
IV. Slovenija kot poslovna lokacija: primerjava z državami srednje in vzhodne Evrope (MOE) .	26
I. Ocena gospodarskih razmer.....	26
II. Trg dela: prevladuje visoka zaposlenost.....	32
III. Gospodarskopolični okvirni pogoji in naložbe.....	36
IV. Operativno okolje: lokalni dobavitelji zelo cenjeni.....	40
Geopolitična in gospodarska tveganja 2024 – trgovinski zastoji in konflikti obremenjujejo podjetja	42
IZJAVA.....	48
O RAZISKAVI.....	49
REZULTATI RAZISKAVE LETA 2024	50

Nemško-slovenski gospodarski odnosi: Močni, stabilni in uravnoteženi

Gospodarski odnosi med Nemčijo in Slovenijo ostajajo močni, stabilni in v veliki meri uravnoteženi. Po 2,8-odstotnem upadu blagovne menjave v letu 2023 je leto 2024 zaznamovalo ponovno okrevanje, saj je trgovanje zraslo za skoraj 2,0 %, kažejo podatki Statističnega urada Republike Slovenije (SURS).¹

V letu 2024 so trgovinski tokovi med državama ostali uravnoteženi, podobno kot v preteklih letih, pri čemer je Slovenija prvič po letu 2010 zabeležila rahel trgovinski primanjkljaj. Med nemškimi trgovinskimi partnerji v srednji in vzhodni Evropi se je Slovenija uvrstila na šesto mesto – za Poljsko, Češko, Madžarsko, Romunijo in Slovaško.² Skupna trgovinska menjava med Nemčijo in Slovenijo je znašala 14,669 milijarde evrov, od tega:

- uvoz iz Nemčije: 7,338 milijarde evrov
- izvoz v Nemčijo: 7,331 milijarde evrov

Nemčija tako ostaja druga največja trgovinska partnerica Slovenije. Pred njo je le Švica, vendar gre vodilni trgovinski položaj pripisati predvsem močni širitvi proizvodnih in izvoznih dejavnosti farmacevtskega podjetja Novartis leta 2022.

(Primerjava zunanjetrgovinske menjave Slovenije v letu 2024 z drugimi državami: Švica 36,9 milijarde €, Italija 10,3 milijarde €, Hrvaška 7,5 milijarde €, Kitajska 7,3 milijarde €, Avstrija 6,8 milijarde €.³)

V Nemčijo je bilo leta 2024 usmerjenih 11,9 % celotnega slovenskega izvoza, kar jo prav tako uvršča na drugo mesto med izvoznimi trgi Slovenije (za primerjavo: Švica 33,6 %, Hrvaška 7,7 %, Italija 7,3 %, Avstrija 4,3 %, Kitajska 0,5 %). Po podatkih SURS⁴ so glavnino izvoza predstavljale naslednje kategorije blaga: vozila (21 %), električni stroji in oprema (19 %) ter jedrski reaktorji, kotli in strojna

¹ Poslovno sodelovanje Slovenije z Nemčijo (Sloweniens wirtschaftliche Zusammenarbeit mit Deutschland). Spirit – Izvozno okno. Vir: <https://www.izvoznookno.si/drzave/nemcija/poslovno-sodelovanje-s-slovenijo/>

² Deutscher Osthandel 2024 (Blagovna menjava Nemčije z državami Vzhodne Evrope). DESTATIS. Vir: https://ost-ausschuss.de/sites/default/files/pm_pdf/Deutscher%20Osthandel%202024.pdf.

³ Izvoz in uvoz po državah, Slovenija, mesečno (Exporte und Importe nach Ländern, Slowenien, monatlich). SURS. Vir: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/-/2490003S.px/table/tableViewLayout2/>

⁴ Poslovno sodelovanje Slovenije z Nemčijo (Sloweniens wirtschaftliche Zusammenarbeit mit Deutschland). Spirit – Izvozno okno. Vir: <https://www.izvoznookno.si/drzave/nemcija/poslovno-sodelovanje-s-slovenijo/>

oprema (13 %). Nemčija je leta 2024 v Slovenijo izvažala predvsem blago iz naslednjih kategorij: vozila (20 %), jedrski reaktorji, kotli in strojna oprema (13 %) ter električni stroji in oprema (10 %).

Konec leta 2023 se je Nemčija (podatki za leto 2024 še niso na voljo) znašla na četrtem mestu po neposrednih tujih investicijah (FDI) v Sloveniji. Z njenega področja je bilo investiranih 1,9 milijarde evrov oziroma 8,7 % vseh tujih neposrednih naložb v Sloveniji. Nemška podjetja vlagajo predvsem v predelovalno industrijo.⁵

(Za primerjavo.: Avstrija 4,8 milijarde €, Luksemburg 2,9 milijarde €, Švica 2,4 milijarde €, Hrvaška 1,7 milijarde €.)

Pomemben doprinos dobrim gospodarskim odnosom med državama so tudi pravni akti, oblikovani v okviru bilateralnega sodelovanja med državama, ki se je začelo leta 1991. Pripomorejo k izboljšanju, razširitvi in poenostavitvi blagovne menjave.

Eden najpomembnejših gospodarskih bilateralnih sporazumov med Slovenijo in Nemčijo je *Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Republiko Slovenijo in Zvezno republiko Nemčijo o izogibanju dvojnega obdavčevanja v zvezi z davki od dohodka in premoženja*.⁶ Sporazum se uporablja za davke od dohodka in premoženja, ki se uvedejo v imenu države pogodbenice, zvezne dežele ali politične enote ali lokalne oblasti te države, ne glede na način njihove uvedbe. Zajema nemški davek od dohodka (*Einkommensteuer*), davek od dobička pravnih oseb (*Körperschaftsteuer*), davek od dohodka iz poslovanja (*Gewerbesteuer*) in davek od premoženja (*Vermögensteuer*), vključno z njihovimi dodatki ter davek od dobička pravnih oseb, davek od premoženja in davek od dohodka posameznikov, vključno z mezdami in plačami, dohodkom iz kmetijskih dejavnosti, dohodkom iz poslovanja, kapitalskimi dobički ter dohodkom iz nepremičnin in premičnin (dohodnina).

⁵ Neposredne naložbe 2023 (Direktinvestitionen 2023). Banka Slovenije. Vir: <https://www.bsi.si/storage/uploads/98d419e8-aae2-42de-aacc-cc0ef6c11340/neposredne-nalozbe-2023.pdf>.

⁶ Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Republiko Slovenijo in Zvezno republiko Nemčijo o izogibanju dvojnega obdavčevanja v zvezi z davki od dohodka in premoženja (Gesetz über die Ratifizierung des Abkommens zwischen der Republik Slowenien und der Bundesrepublik Deutschland zur Vermeidung der Doppelbesteuerung auf dem Bereich der Einkommens- und Vermögensbesteuerung), 2. člen (Artikel 2), UL RS, Vir: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2006-02-0131>.

Slovenija se utrjuje kot pomembna gospodarska lokacija v srednji in vzhodni Evropi, vendar mora še naprej izboljševati kakovost svojega poslovnega okolja

Turbulence v mednarodnem okolju, ki so ga zaznamovali politični konflikti, inflacijski pritiski in gospodarske krize, so leta 2024 vplivale tudi na gospodarsko razpoloženje v Sloveniji. Kljub temu je Slovenija dosegla stabilno gospodarsko rast v višini 1,6 % v primerjavi s preteklim letom, kar je za 0,4 odstotne točke več od povprečja Evropske unije.⁷ Tudi trg dela je izkazoval visoko stopnjo zaposlenosti.

Nemčija ostaja daleč najpomembnejša gospodarska partnerica Slovenije. Obseg trgovinske menjave med državama je leta 2024 znašal 14,7 milijarde evrov, kar predstavlja rahlo rast (glej zgoraj). Pri tem je opaziti nekoliko nižje povpraševanje po slovenskih produktih in hkrati povečanje uvoza iz Nemčije. Verjeten razlog za to je trenutna gospodarska situacija. Lani je Nemčija namreč zabeležila negativno rast v višini –0,2 %.⁸ Kljub temu ostaja Nemčija ena najpomembnejših vlagateljic v slovensko gospodarsko okolje (glej zgoraj).

Slovenija se tako še naprej izkazuje kot privlačen partner za nemške vlagatelje. Kljub razmeroma majhnemu trgu številna nemška podjetja izkoriščajo lego države v središču Evrope, izrazito strokovno znanje slovenskih dobaviteljev, njihovo inovativnost ter visoko usposobljenost in delavnost delovne sile. Tradicionalno tesno sodelovanje na področju avtomobilske industrije in drugih industrijskih panog ostaja ključen konkurenčni adut Slovenije.

Hkrati se Slovenija sooča z izzivom, kako sistematično izboljšati kakovost poslovnega okolja in oblikovati spodbude za naložbe. Čeprav številna podjetja še naprej izkazujejo pripravljenost za vlaganje, se dinamika vlaganij zmanjšuje. Naraščajoče pomanjkanje kvalificirane delovne sile, zlasti v predelovalni industriji, postaja vse večje breme. To stanje še poslabšujejo toga delovna zakonodaja in visoka davčna obremenitev že pri srednjih dohodkih – slabosti, ki so jasno razvidne tudi iz pričujočega Poročila o gospodarskem stanju Slovenije v letu 2025.

⁷ Komentar BDP: Gospodarska rast v letu 2024 v okviru pričakovanj, izvoz višji, investicije nižje (BIP-Kommentar: Wirtschaftswachstum im Jahr 2024 im Rahmen der Erwartungen, Exporte höher, Investitionen niedriger). UMAR. Vir: <https://umar.gov.si/novice/novice/obvestilo/komentar-bdp-gospodarska-rast-v-letu-2024-v-okviru-pricakovani-izvoz-visji-investicije-nizje>.

⁸ Bruttoinlandsprodukt im Jahr 2024 um 0,2 % gesunken (Znižanje bruto domačega proizvoda za 0,2 % v letu 2024). DESTATIS. Vir: https://www.destatis.de/DE/Presse/Pressemitteilungen/2025/01/PD25_019_811.html.

Povzetek rezultatov ankete

V okviru raziskave, ki se izvaja v državah srednje in vzhodne Evrope (MOE), so tudi letos direktorice in direktorji podjetij v Sloveniji podali oceno gospodarskih razmer, gospodarske politike, poslovnega okolja ter razmer na trgu dela.

Letos je bilo izpolnjenih 108 anket. Večina sodelujočih deluje v predelovalni industriji (43 podjetij) in storitvenem sektorju (36 podjetij). Glede na velikost podjetij prevladujejo mala in srednje velika podjetja, zlasti tista z 1–99 zaposlenimi (67 podjetij). Glede na lastniško strukturo je 48 podjetij pretežno v slovenski lasti, 45 v nemški in 14 v lasti drugih tujih vlagateljev.

Najpomembnejše ugotovitve za leto 2025:

1. Upanje glede izboljšanja gospodarskih razmer je majhno

Večina podjetij ocenjuje trenutne gospodarske razmere v svoji panogi kot »zadovoljive«. Hkrati se povečuje delež negativnih ocen. Le malo podjetij v prihodnjem letu pričakuje občutno izboljšanje.

2. Zavezanost poslovni lokaciji je ogrožena

80 odstotkov podjetij bi Slovenijo ponovno izbralo kot lokacijo za naložbe. Kljub temu narašča število tistih, ki razmišljajo o alternativah v regiji – predvsem o Hrvaški in Madžarski.

3. Kronične slabosti slovenskega poslovnega okolja ostajajo iste

Medtem ko se Slovenija odlikuje po digitalni infrastrukturi in kakovosti lokalnih dobaviteljev, ostaja na področjih davkov, učinkovitosti uprave in fleksibilnosti delovne zakonodaje v spodnji tretjini primerjalne skupine držav srednje in vzhodne Evrope.

4. Prednosti Slovenije so digitalizacija, raziskave in razvoj

Podjetja izrazito vlagajo v raziskave, razvoj in avtomatizacijo – zlasti v nove tehnologije, interno usposabljanje ter spodbujanje inovacij. Mala in srednje velika podjetja uporabljajo državne programe za podporo inovacijam.

5. Zanesljiva gospodarska politika je temelj za gospodarsko rast

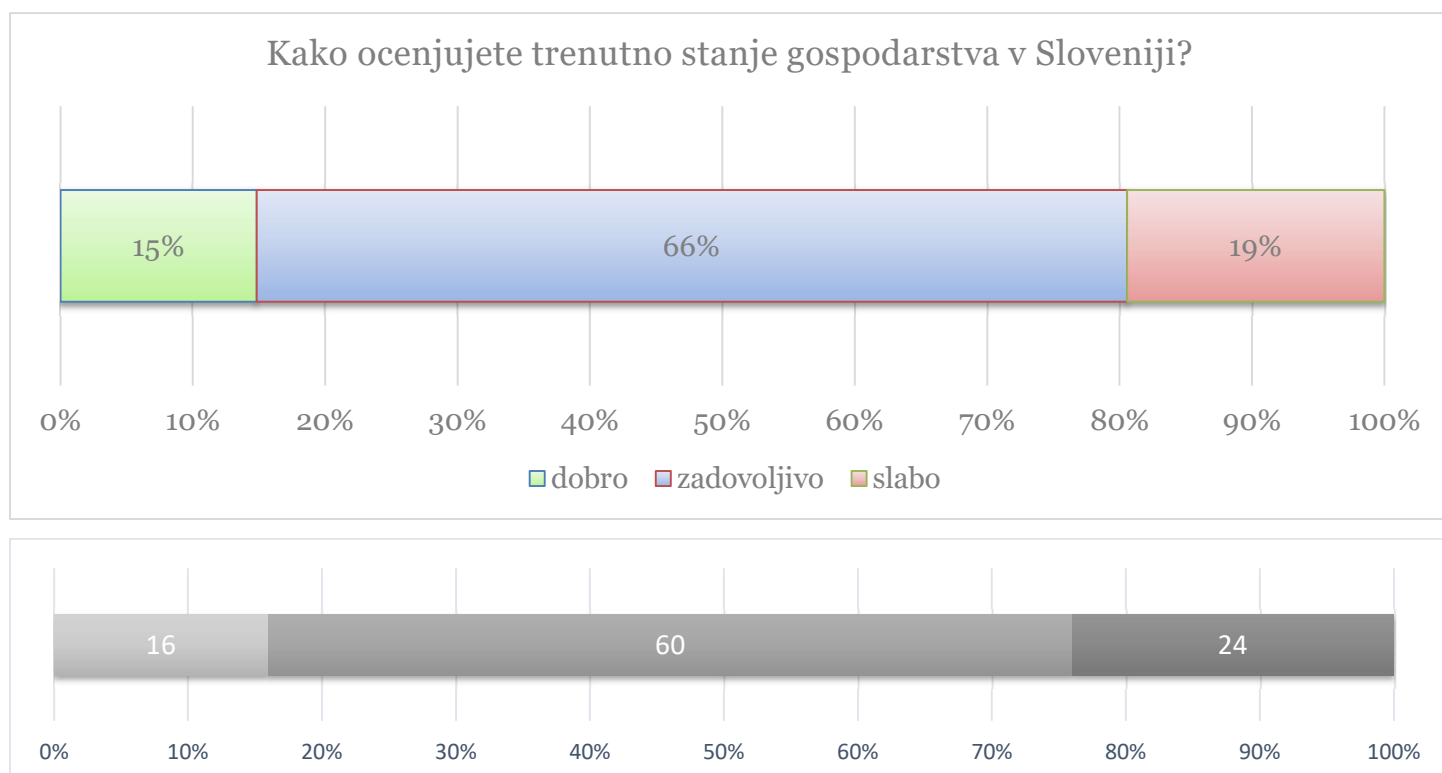
Kljub zmernemu gospodarskemu okrevanju je napoved za leto 2025 bolj pesimistična kot v prejšnjem letu. Poleg visokih cen energentov in geopolitične negotovosti vplivajo na podjetja tudi šibkejši

gospodarski kazalniki pri nekaterih glavnih zunanjetrgovinskih partnericah, zlasti v Nemčiji. Anketirani zato še toliko bolj zahtevajo zanesljiv okvir gospodarske politike in jasno, podjetjem naklonjeno usmeritev pri davčni politiki, trgu dela in poslovnem okolju.

I. Gospodarske razmere in pričakovanja

Prevladujoča ocena podjetij: trenutne gospodarske razmere so zgolj zadovoljive, skoraj polovica pričakuje poslabšanje

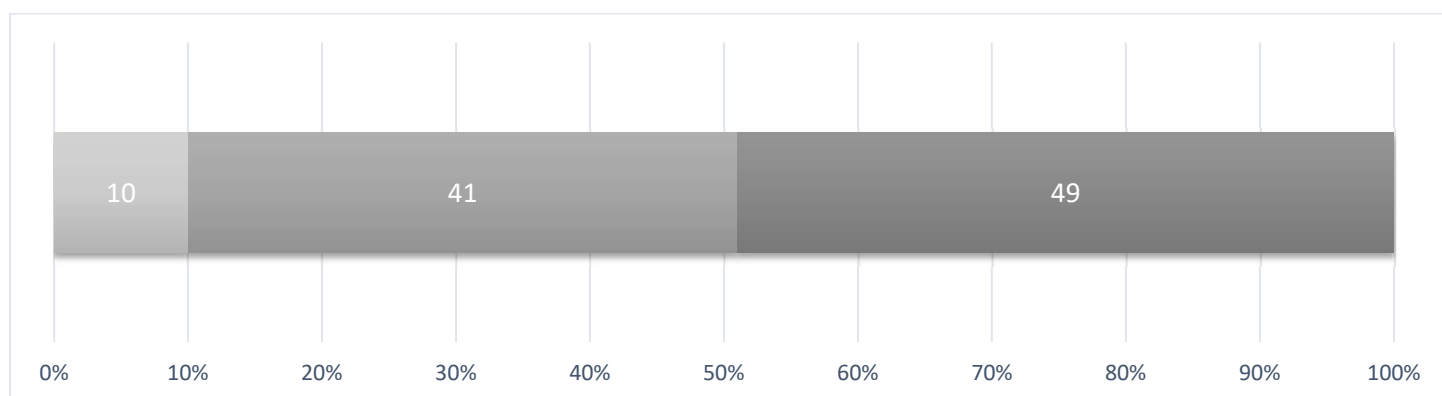
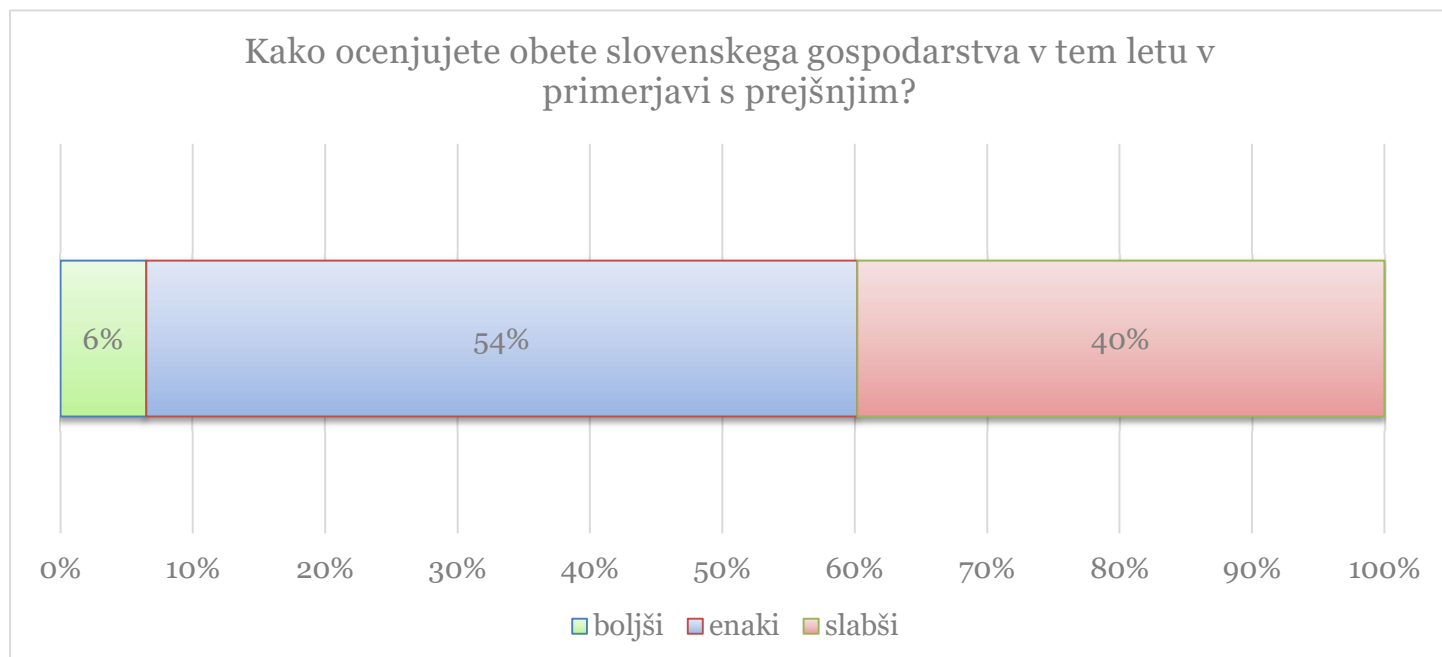
Čeprav je Slovenija leta 2024 dosegla opazno rast zunanje trgovine (+11,8 % pri izvozu, +21,1 % pri uvozu)⁹, izražajo odgovori anketiranih podjetij določeno zadržanost glede trenutne gospodarske situacije (graf 1). Le 15 % vprašanih podjetij je ocenilo trenutno stanje kot dobro (2024: 16 %), medtem ko jih 19 % gospodarske razmere ocenjuje kot slabe. Za večino sodelujočih je trenutno stanje zadovoljivo.

Graf 1: Ocena trenutnega gospodarskega stanja v Sloveniji (primerjava 2025 (zgoraj) in 2024 (spodaj))

⁹ Vrednost blagovne menjave tako v medletni decembrski primerjavi kot na ravni celotnega lanskega leta zrasla (Der Wert des Warenverkehrs stieg im Dezember sowohl im Vergleich zum Vorjahr als auch auf dem Niveau des gesamten letzten Jahres). SURS. Vir: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/13422>.

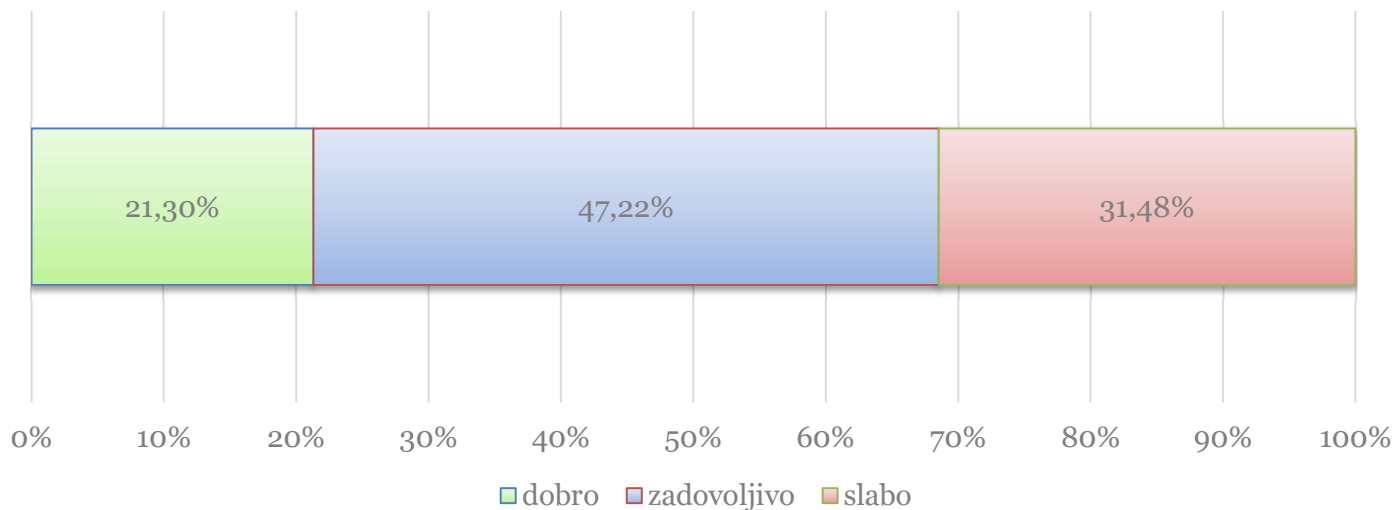
Podjetja s previdnostjo napovedujejo tudi obete za tekoče leto (graf 2): samo 6 % anketiranih pričakuje občutno izboljšanje gospodarskih razmer; leto prej je bil delež takšnih še 10 %. Približno polovica podjetij predvideva stabilen razvoj brez večjih sprememb, kar 40 % vprašanih pa napoveduje poslabšanje gospodarskih razmer.

Graf 2: Primerjava obetov gospodarstva z lanskoletnimi (primerjava 2025 (zgoraj) in 2024 (spodaj))

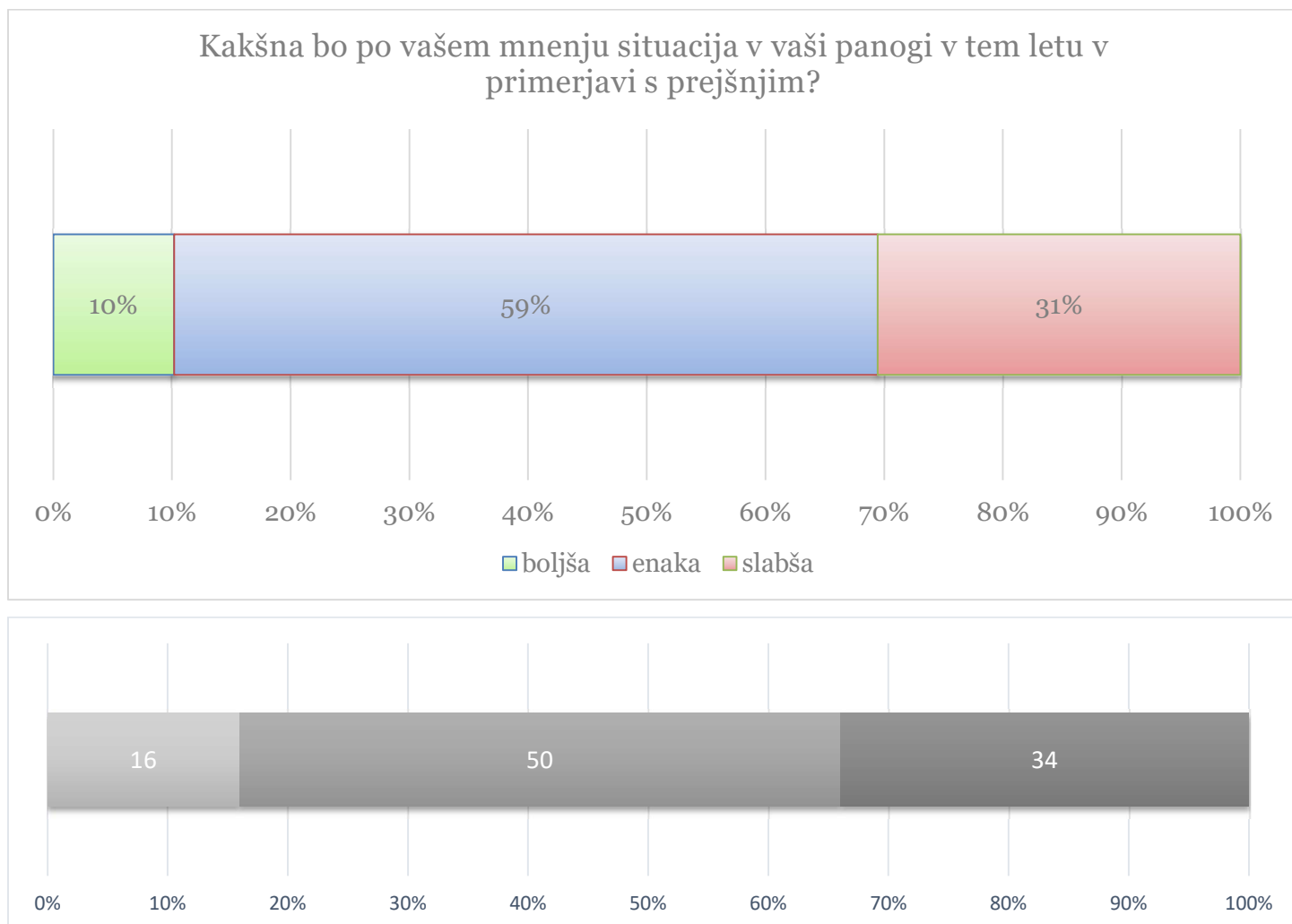
Kar se tiče stanja v lastni panogi, petina anketiranih podjetij trenutno stanje ocenjuje kot dobro, vendar se je delež negativnih ocen v primerjavi s prejšnjim letom povečal – z 22 % na več kot 31 % (graf 3).

Kako ocenjujete trenutno situacijo v vaši panogi?

Graf 3: Ocena trenutne situacije v panogi vprašanih (primerjava 2025 (zgoraj) in 2024 (spodaj))

Pričakovanja za leto 2025 so na splošno previdnejša kot v preteklem letu. Le 10 % vprašanih računa na občutno izboljšanje v panogi podjetja. Leto pred tem je bilo glede prihodnosti optimističnih še 16 % podjetij (graf 4).

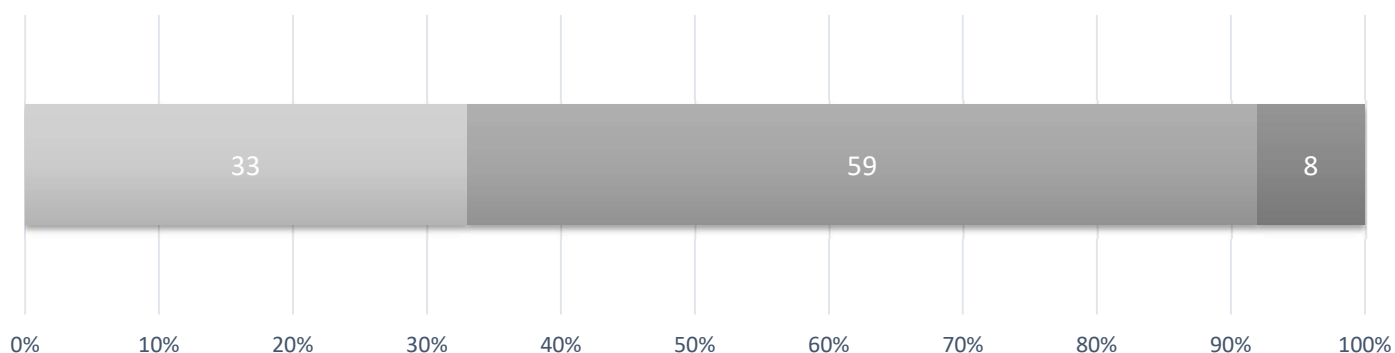
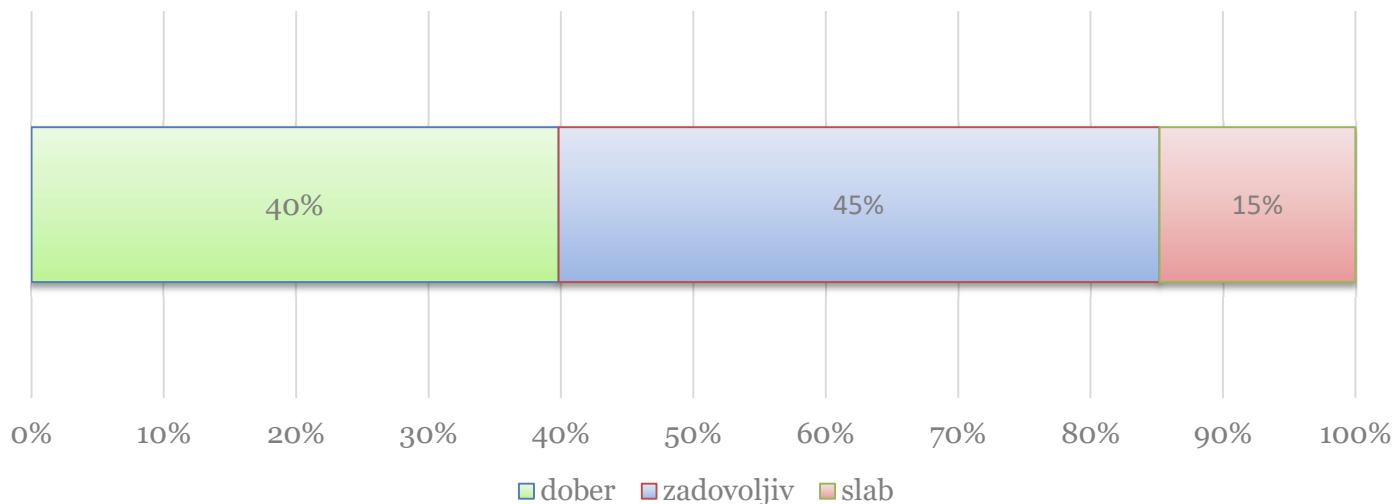
Graf 4: Obeti za letošnje leto v panogi vprašanih (primerjava 2025 (zgoraj) in 2024 (spodaj))

Zadržane ocene lastnega poslovnega položaja

Tako kot v prejšnjih letih številna podjetja tudi letos menijo, da je njihov poslovni boljši od splošnega gospodarskega položaja. Kljub temu ostaja splošno razpoloženje precej zadržano – še bolj kot v preteklem letu.

Kar 40 % anketiranih podjetij je svoj trenutni poslovni položaj ocenilo kot dober, kar predstavlja občutno izboljšanje v primerjavi z letom prej (33 %). Največ podjetij (45 %) ga sicer še vedno uvršča med zadovoljive, medtem ko se je delež tistih, ki se jim položaj njihovega podjetja zdi slab, povzpел na 15 % – skoraj dvakrat več kot v preteklem letu (graf 5).

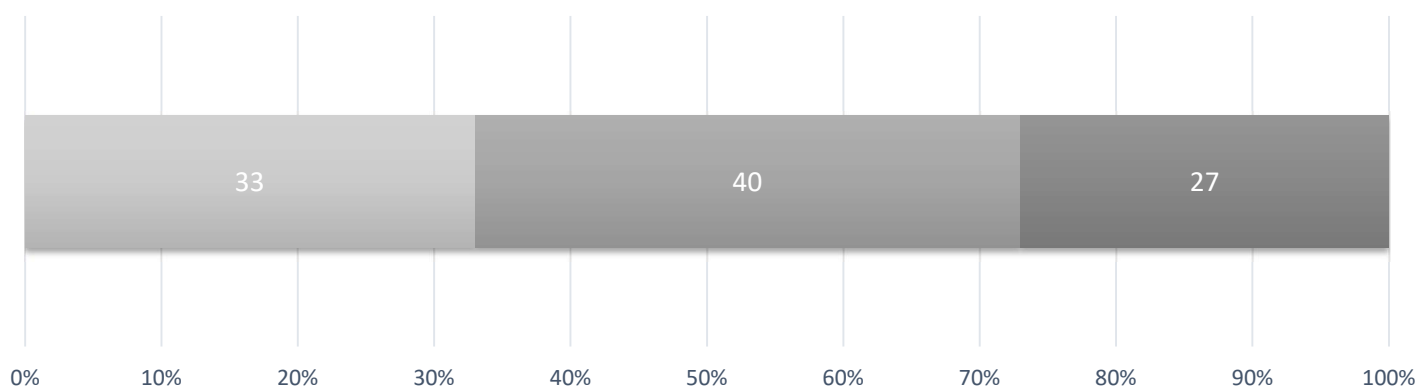
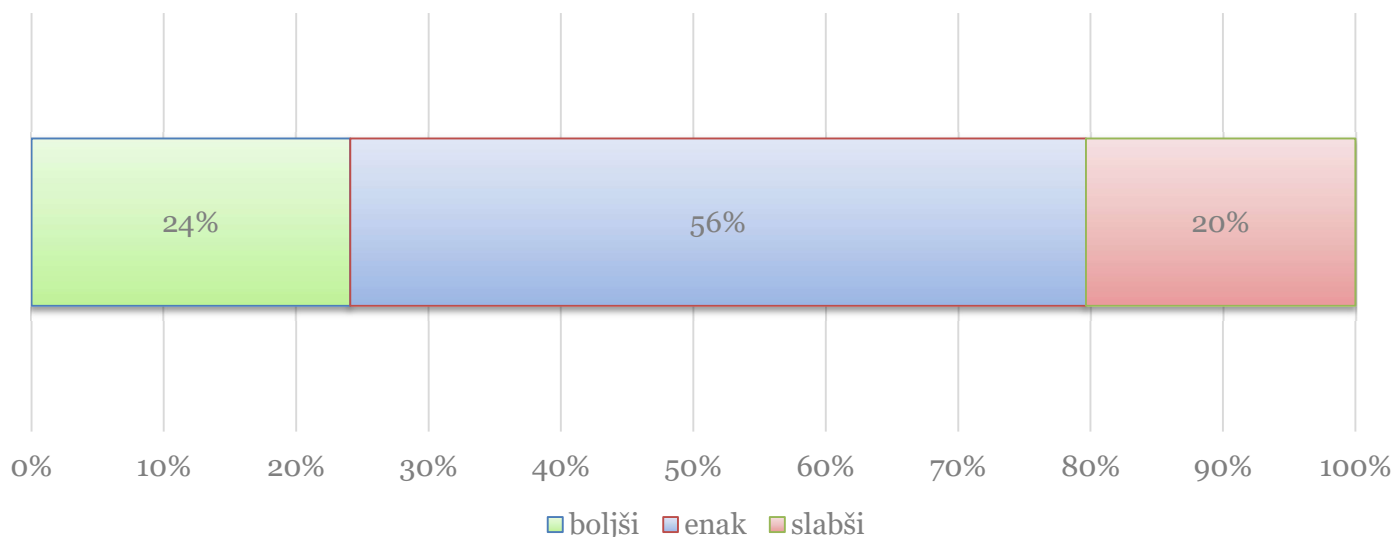
Kako ocenjujete trenutni poslovni položaj vašega podjetja?

Graf 5: Ocena trenutnega položaja podjetij (primerjava 2025 (zgoraj) in 2024 (spodaj))

Ko gre za prihodnost, so številna podjetja še vedno previdna. Le 24 % jih pričakuje izboljšanje lastnega poslovnega položaja – občuten padec v primerjavi z letom 2024, ko je bilo takšnih podjetij še 33 %. Večina (56 %) meni, da se stanje ne bo bistveno spremenilo, medtem ko jih 20 % pričakuje poslabšanje – čeprav je to nekoliko manj kot leto prej (27 %), kaže, da večina podjetij na kratki rok ne računa na izboljšanje (graf 6).

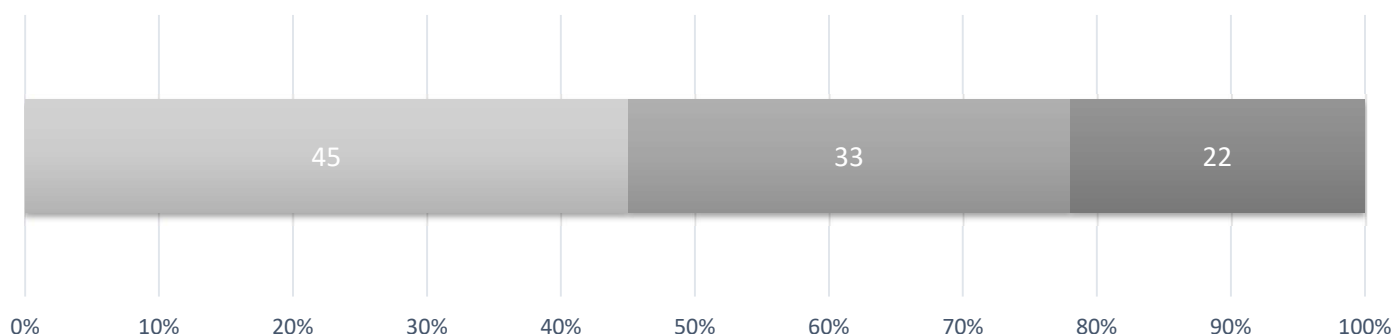
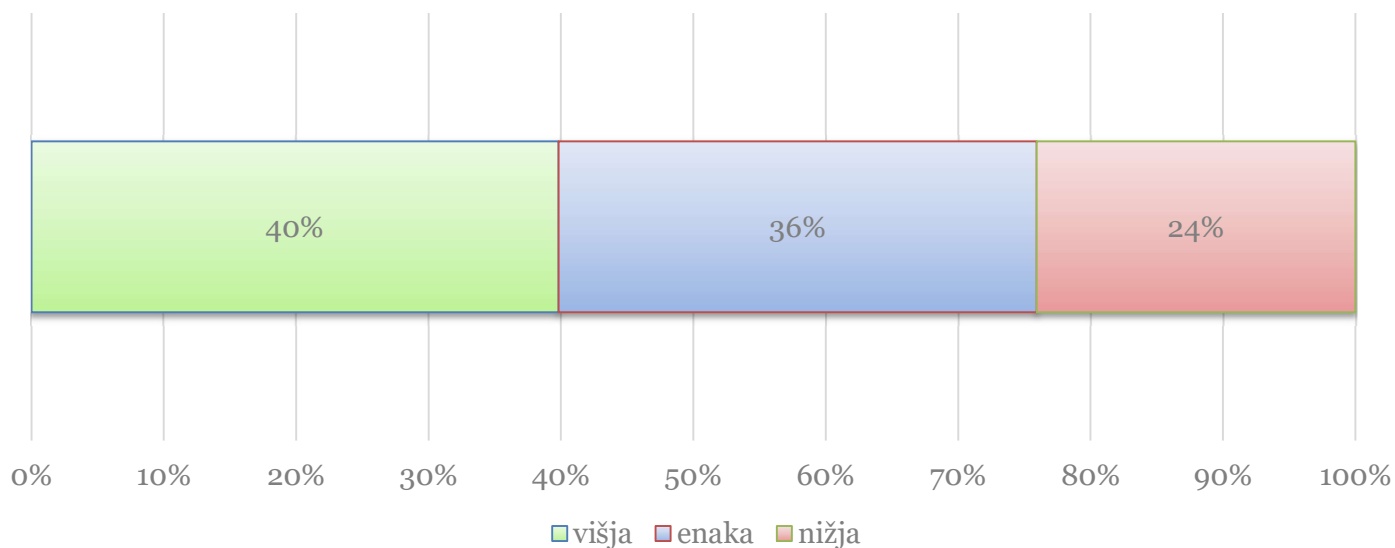
Kakšen bo po vašem mnenju poslovni položaj vašega podjetja v tem letu v primerjavi s prejšnjim letom?

Graf 6: Obeti za poslovni položaj podjetij (primerjava 2025 (zgoraj) in 2024 (spodaj))

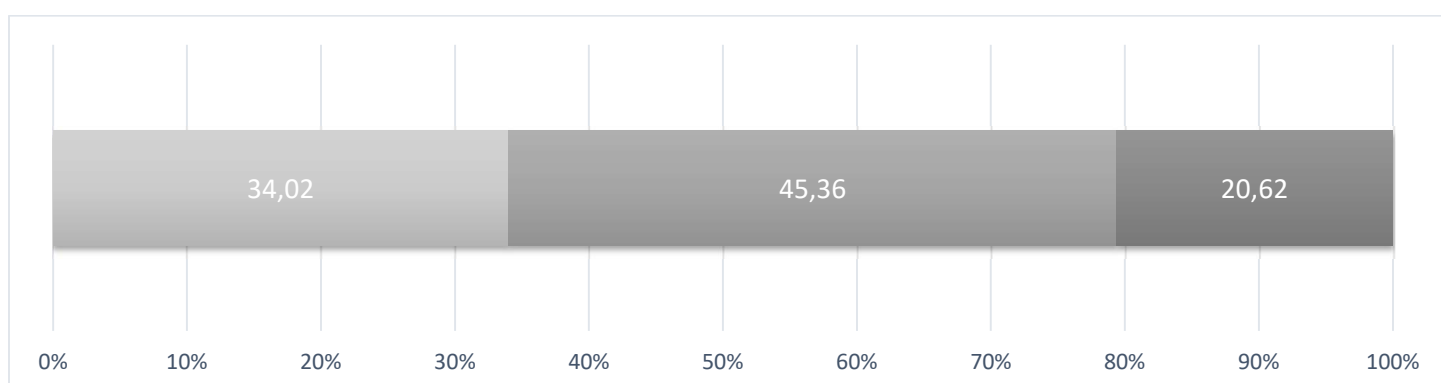
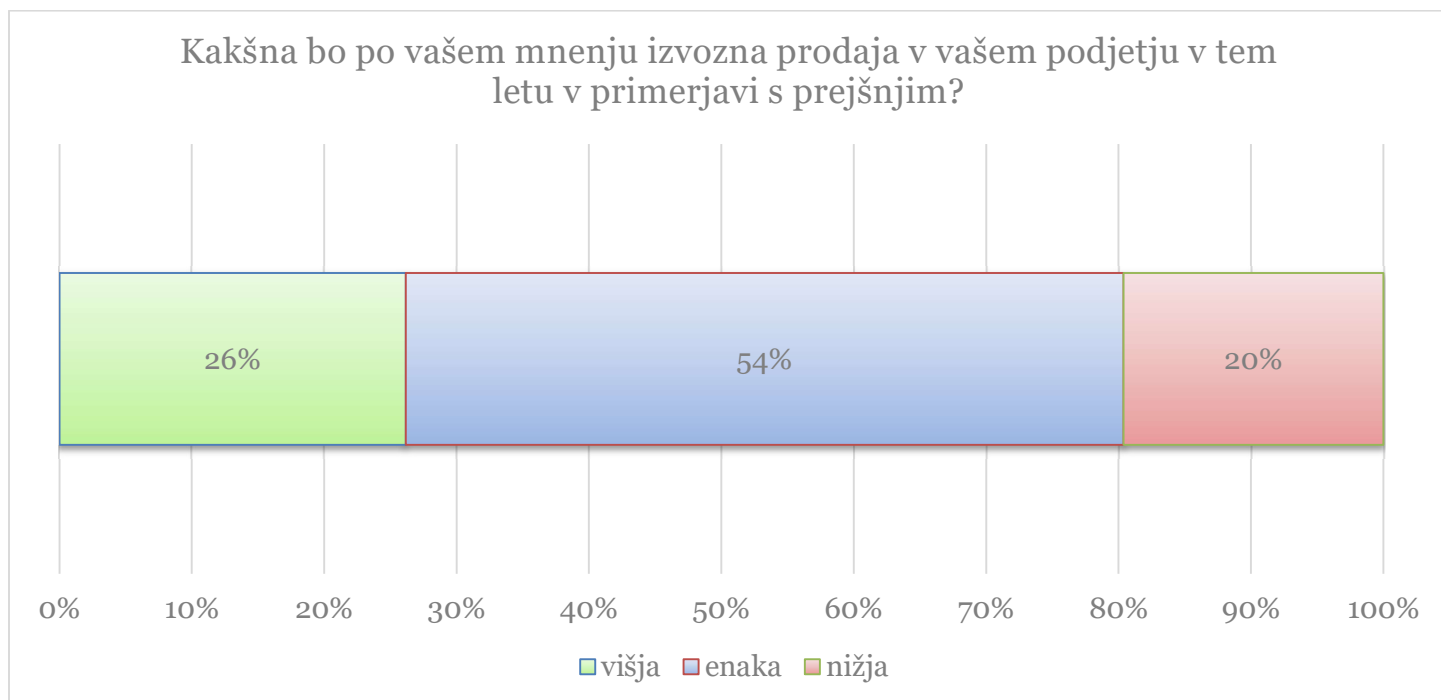
Kljub previdnosti glede splošnega položaja so pričakovanja glede prihodkov nekoliko bolj optimistična. Štiri od desetih podjetij letos pričakujejo rast prihodkov, medtem ko jih četrtnina napoveduje njihov upad. Preostala podjetja pričakujejo, da bo prihodek večinoma ostal nespremenjen (graf 7). Obeti za rast prometa so torej nekoliko bolj optimistični kot ocena splošnega poslovnega položaja.

Kakšna bo po vašem mnenju skupna prodaja vašega podjetja v tem letu v primerjavi s prejšnjim?

Graf 7: Ocena skupne prodaje glede na leto predtem (primerjava 2025 (zgoraj) in 2024 (spodaj))

Po drugi strani so pričakovanja, ko gre zgolj za izvoz, znova bolj zadržana. Le 26 % podjetij v letu 2025 pričakuje rast prihodkov na podlagi izvoza v tujino, kar predstavlja opazen upad glede na leto 2024, ko je rast napovedovalo še 34 % podjetij. Delež podjetij, ki pričakujejo zmanjšanje izvoznih prihodkov, pa ostaja skoraj nespremenjen – približno 20 % (graf 8).

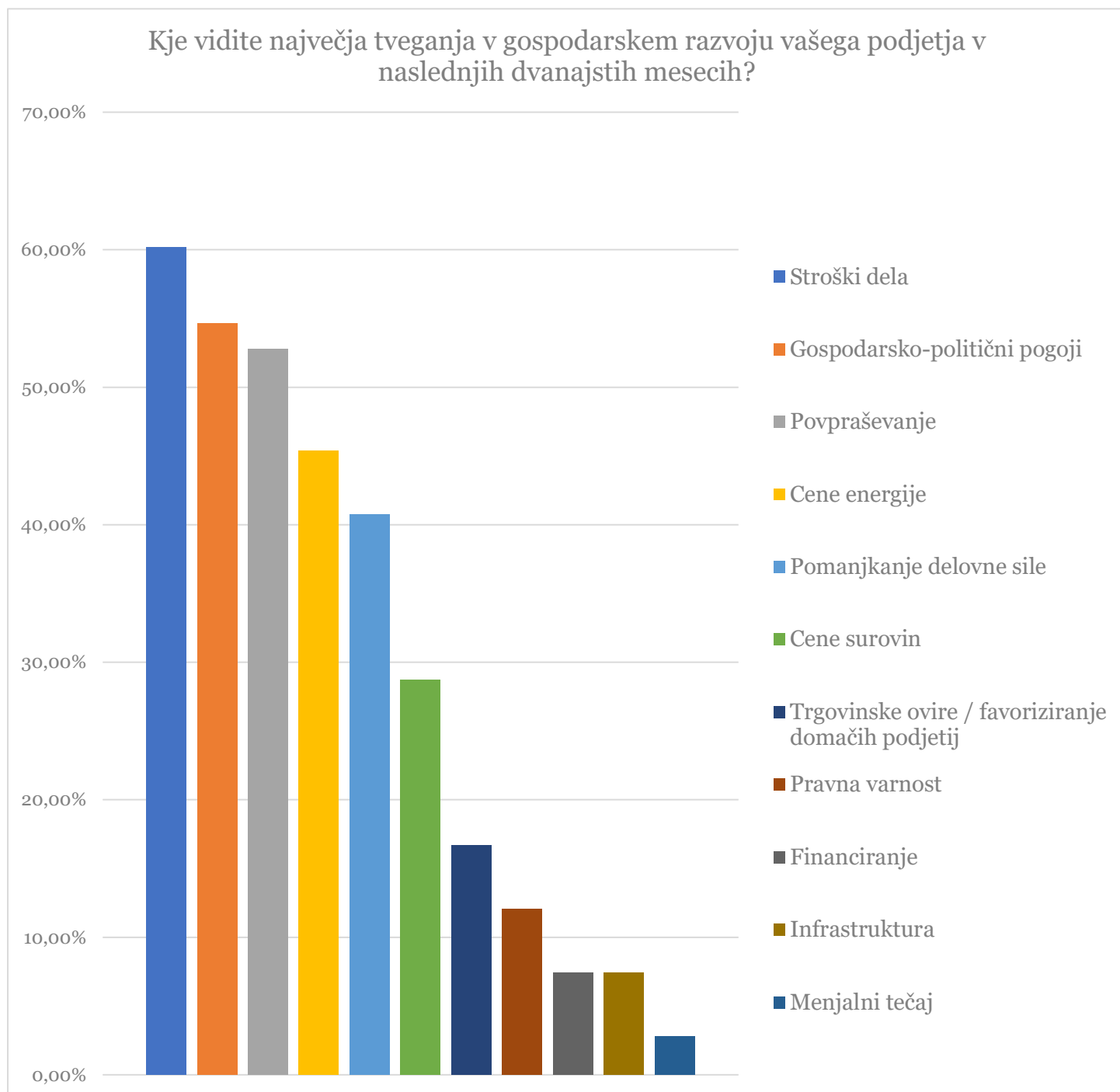
Graf 8: Ocena izvozne prodaje glede na leto predtem (primerjava 2025 (zgoraj) in 2024 (spodaj))

Osrednja poslovna tveganja v Sloveniji: stroški dela in gospodarska politika

Tudi v letu 2025 ostajajo stroški dela največje tveganje za podjetja v Sloveniji – kar 60 % anketiranih (graf 9) jih je navedlo kot ključen izziv (leto prej¹⁰ 69 %). Na drugem mestu so gospodarskopolične nestabilnosti (55 %) in tveganja glede povpraševanja (53 %), pri obeh pa se delež nekoliko povečuje v primerjavi s prejšnjim letom. Najizrazitejši padec beleži pomanjkanje usposobljenega kadra: to kot tveganje navaja le še 41 % podjetij – leto prej je bilo takšnih 56 %. Ali gre za dejansko izboljšanje stanja ali pa posledice vseprisotnejše avtomatizacije, ostaja odprto vprašanje. Zaskrbljenost glede cen

¹⁰ Rezultati raziskave leta 2024: Graf največjih tveganj

energije se ponovno krepi – kot tveganje jo letos navaja 45 % podjetij (2024: 38 %). Ostala področja, kot so cene surovin (29 %), trgovinske ovire (17 %), pravna varnost (12 %) ter financiranje, infrastruktura in menjalni tečaj, ostajajo med manj pogosto izpostavljenimi tveganji.

Graf 9: Največja tveganja v gospodarskem razvoju podjetij v naslednjih dvanajstih mesecih

II. Lokacijski dejavniki slovenskega poslovnega okolja

I. Izstopajoče prednosti Slovenije kot poslovne lokacije: zmožljiva digitalna infrastruktura, inovativno okolje, visoka kakovost dobaviteljev in zaposlenih

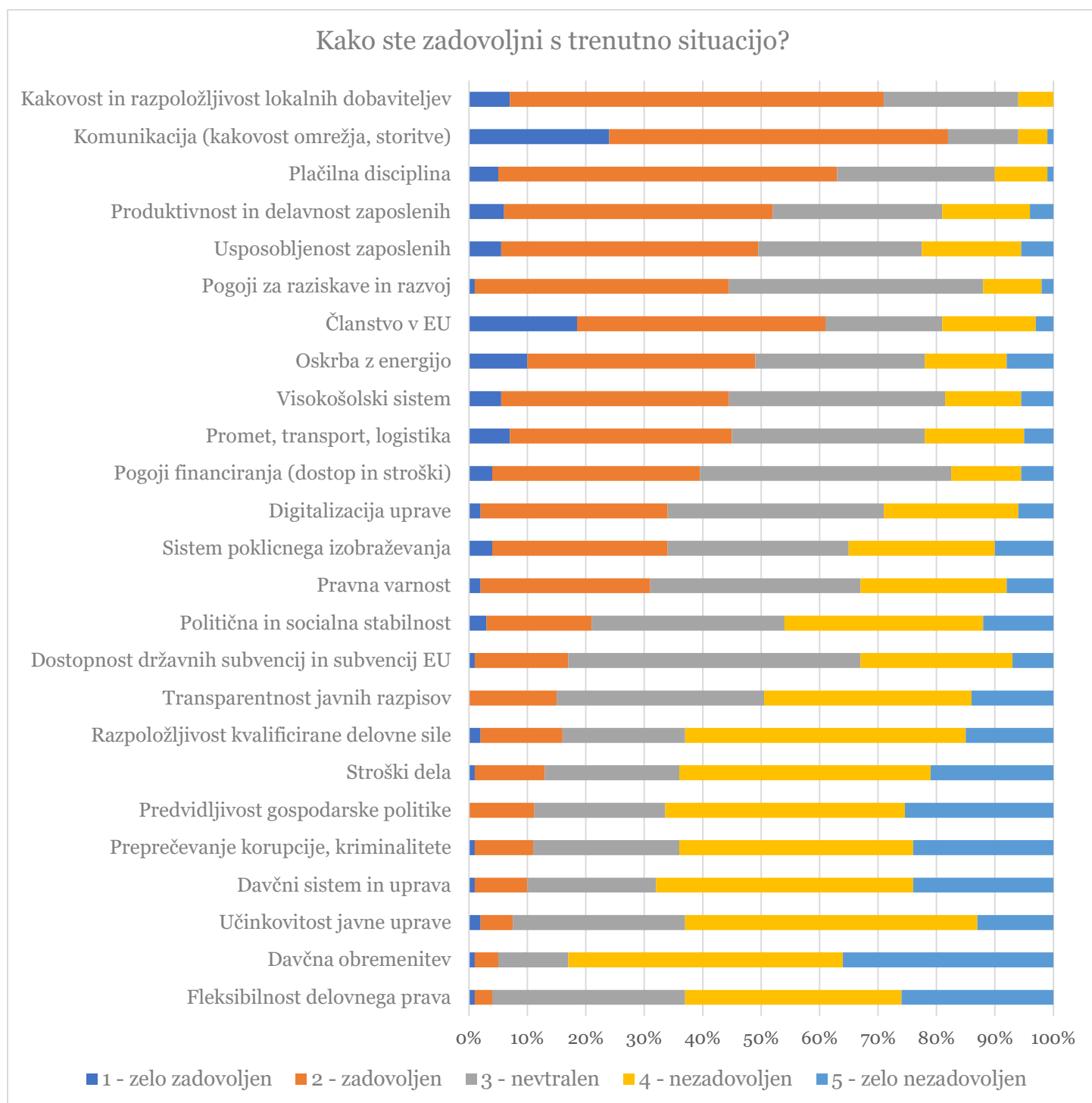
Slovenija se v očeh anketiranih podjetij kaže kot država s številnimi jasno prepoznavnimi prednostmi, a tudi s strukturnimi omejitvami, ki zavirajo investicijsko privlačnost. Med najbolj pozitivno ocenjenimi dejavniki izstopa visokotehnološka digitalna infrastruktura: kar 82 % podjetij je zadovoljnih s kakovostjo omrežja in digitalnimi storitvami (graf 10), skoraj četrtnina jih je zelo zadovoljnih, kar predstavlja skok za 14 odstotnih točk v primerjavi z lanskim letom.¹¹ Zaupanje v lokalne dobavitelje ostaja visoko: 71 % podjetij hvali njihovo kakovost in zanesljivost, kar Sloveniji zagotavlja trdno osnovo za regionalno ustvarjanje dodane vrednosti. Plačilna disciplina se je prav tako izboljšala – 63 % podjetij meni, da njihovi poslovni partnerji izpolnjujejo plačilne obveznosti korektno, kar je enajst odstotnih točk več kot leto prej. Več kot polovica vprašanih podjetij pozitivno ocenjuje produktivnost in delavnost zaposlenih, občutno izboljšali pa sta se tudi področji raziskav in razvoja ter dostopa do financiranja – pozitivno ju ocenjuje 45 % oziroma 40 % podjetij, kar v obeh primerih predstavlja dvomestno rast glede na preteklo leto.

II. Slabosti in izzivi: visoka davčna obremenitev, naraščajoči stroški dela, toga delovna zakonodaja, neučinkovita javna uprava

Kljub zgoraj navedenim prednostim podjetja opozarjajo tudi na pomembne slabosti, ki negativno vplivajo na poslovno klimo. Med kritikami na prvem mestu tradicionalno ostaja visoka davčna obremenitev – kar 83 % podjetij meni, da je ta previsoka (graf 10). Sledijo visoki stroški dela, ki jih kot pretirane ocenjuje 64 % vprašanih. Nejevolja se pogloblja tudi glede nefleksibilne delovne zakonodaje: 63 % podjetij (14 odstotnih točk več kot leto prej) ocenjuje delovna pravila kot preveč toga in omejujoča. Pomanjkanje usposobljenih kadrov ostaja kroničen izziv – zadovoljstvo s kadrovsko ponudbo izraža le 16 % podjetij, medtem ko jih kar 63 % navaja občutno pomanjkanje ustrezne delovne sile. Poleg tega podjetja pogosto izpostavljajo zapletene upravne postopke, nepregleden davčni sistem, nizko učinkovitost boja proti korupciji ter nepredvidljivo regulativno okolje. Približno dve tretjini anketiranih

¹¹ Rezultati raziskave leta 2024: Graf lokacijskih dejavnikov

izraža pomisleke glede delovanja javne uprave. Omembe vredno je tudi poslabšanje ocene logistične in prometne infrastrukture – zadovoljnih je le 45 % podjetij.

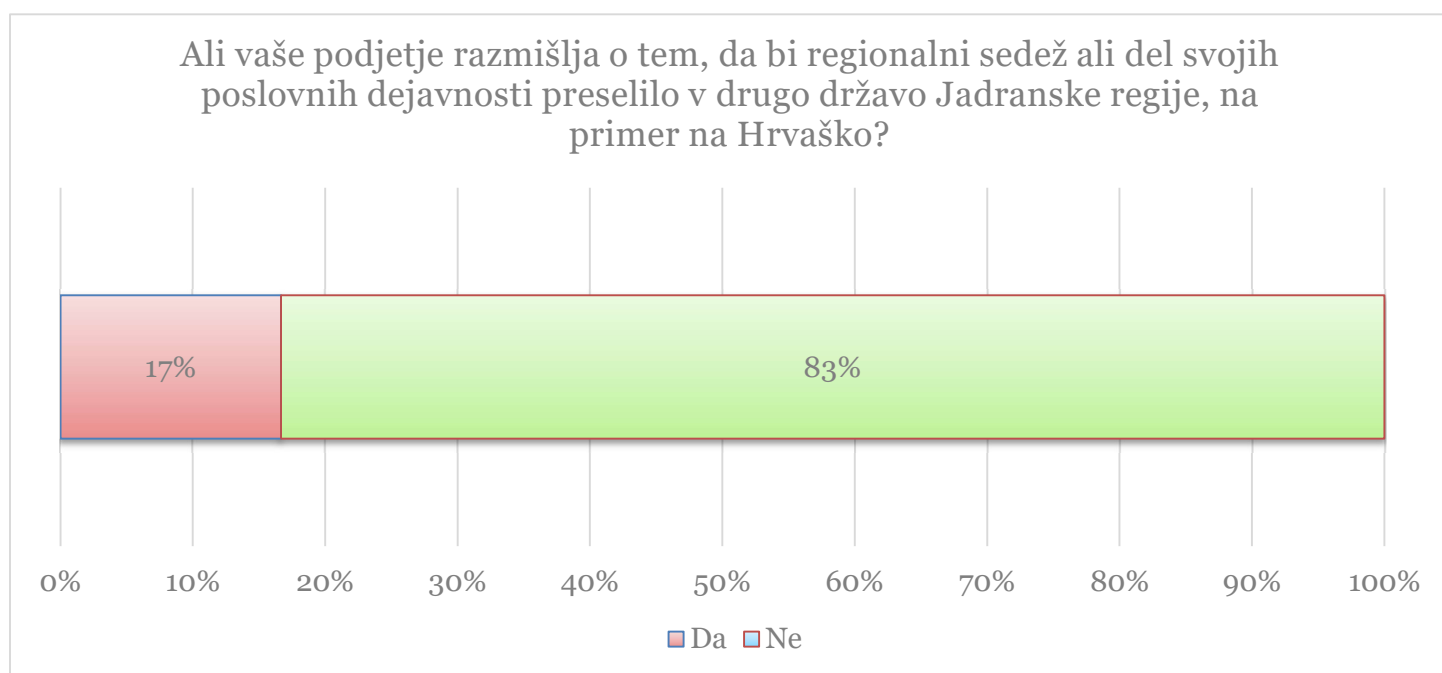
Graf 10: Zadovoljstvo s trenutno situacijo posameznih lokacijskih dejavnikov

Slovenija torej prepriča z napredno digitalno infrastrukturo, zanesljivimi lokalnimi partnerji in vse boljšimi pogoji za raziskave, razvoj in financiranje. A njeno konkurenčnost še vedno zavirajo visoka davčna in stroškovna obremenitev, rigidna delovna zakonodaja, pomanjkanje kadrov in neučinkovito delovanje javne uprave.

EksPLICITNO so anketirana podjetja v okviru odprtega vprašanja *Katere so po vašem mnenju tri glavne prednosti slovenskega gospodarskega okolja?* kot ključne prednosti slovenskega poslovnega okolja najpogosteje navedla:

- visoko prilagodljivost gospodarstva,
- dobro usposobljenost strokovnega kadra,
- strateško lego med Alpami in Jadranskim morjem,
- inovacijam prijazno tehnološko okolje in
- na splošno stabilno poslovno okolje.

Kljub temu približno vsako peto podjetje razmišlja o selitvi regionalnega sedeža ali dela dejavnosti v drugo državo regije Alpe Adria (graf 11), kar odraža vse bolj prisoten trend prestrukturiranja znotraj regije.

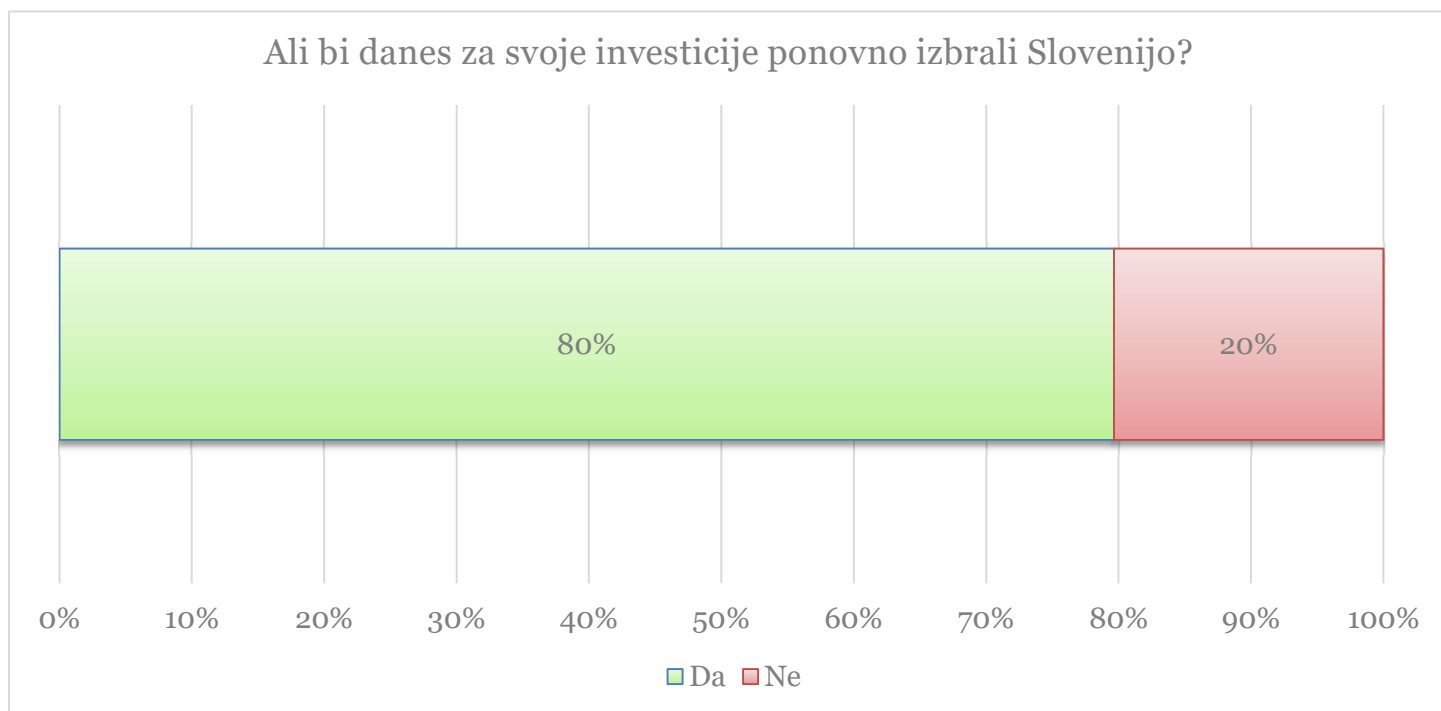

Graf 11: Potencialni premiki poslovnih dejavnosti v druge države regije Alpe Adria

III. Naložbeni in zaposlitveni načrti

I. Naložbeni načrti: zavezanost Sloveniji ostaja visoka, a zanimanje za druge države v regiji narašča

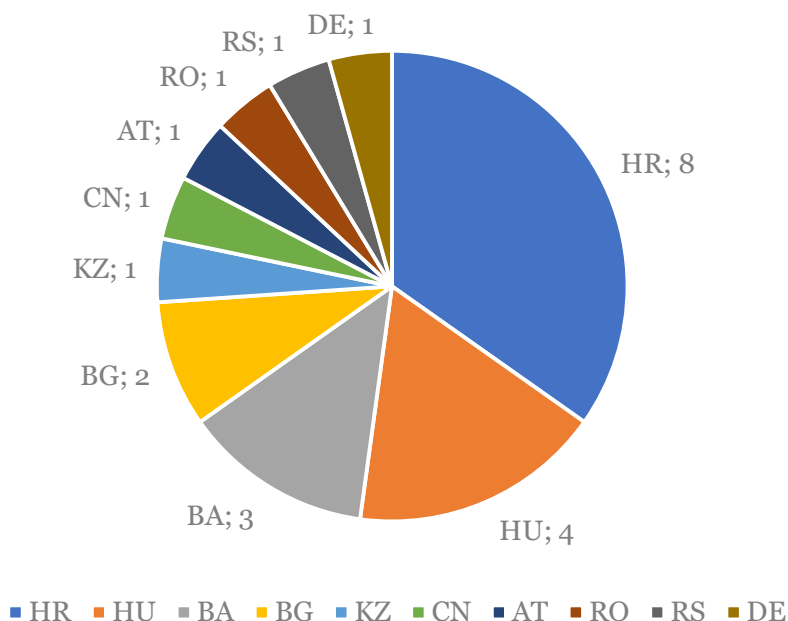
Zavezanost Sloveniji kot poslovni lokaciji se odraža v prihodnjih naložbenih odločitvah. Na vprašanje, ali bi danes Slovenijo ponovno izbrali kot naložbeno lokacijo (graf 12), so štiri od petih podjetij (80 %) odgovorila z »da«. 20 % bi se jih danes odločilo drugače.

Graf 12: Slovenija kot potencialno ciljno investicijsko okolje

Izmed podjetij, ki razmišljajo o selitvi v drugo državo, jih največ izpostavlja Hrvaško, kar pomeni zamenjavo na vrhu lestvice – lani je bila na vrhu Srbija. Sledita Madžarska in Bosna in Hercegovina (graf 13).

4.1. Če je vaš odgovor NE: Katero državo bi danes izbrali namesto Slovenije? (n = 25)

Graf 13: Za naložbe preferirane države

Obenem Slovenija ohranja svoj položaj kot investicijska lokacija za tuja podjetja, ki so že prisotna v državi. Obseg tujih neposrednih investicij (NN) je ob koncu leta 2023 znašal 22,1 milijarde evrov, kar je za 1,8 milijarde oziroma 9,1 % več kot leto prej (podatki za leto 2024 še niso na voljo).¹² Vendar je treba poudariti, da so nove naložbe omejene. Glavni vir rasti predstavljajo reinvestirani dobički (844 milijonov evrov), medtem ko so se neto prilivi iz lastniških transakcij prepolovili (večjih prevzemov podjetij ni bilo); posojilne transakcije so ponovno igrale le manjšo vlogo.

Največ investicij je še naprej v predelovalni industriji – njihov obseg se je leta 2023 povečal za 744 milijonov evrov na 7,4 milijarde evrov, kar predstavlja 33,5 % vseh NN. Sledijo:

- finančne in zavarovalniške storitve: 4,7 milijarde evrov (21,2 %, +476 milijonov evrov),
- trgovina, vzdrževanje in popravila vozil: 3,9 milijarde evrov (17,8 %, +168 milijonov evrov).

Na področju energetike je po lanskem skoku prišlo do padca, in sicer za približno 70 milijonov evrov.

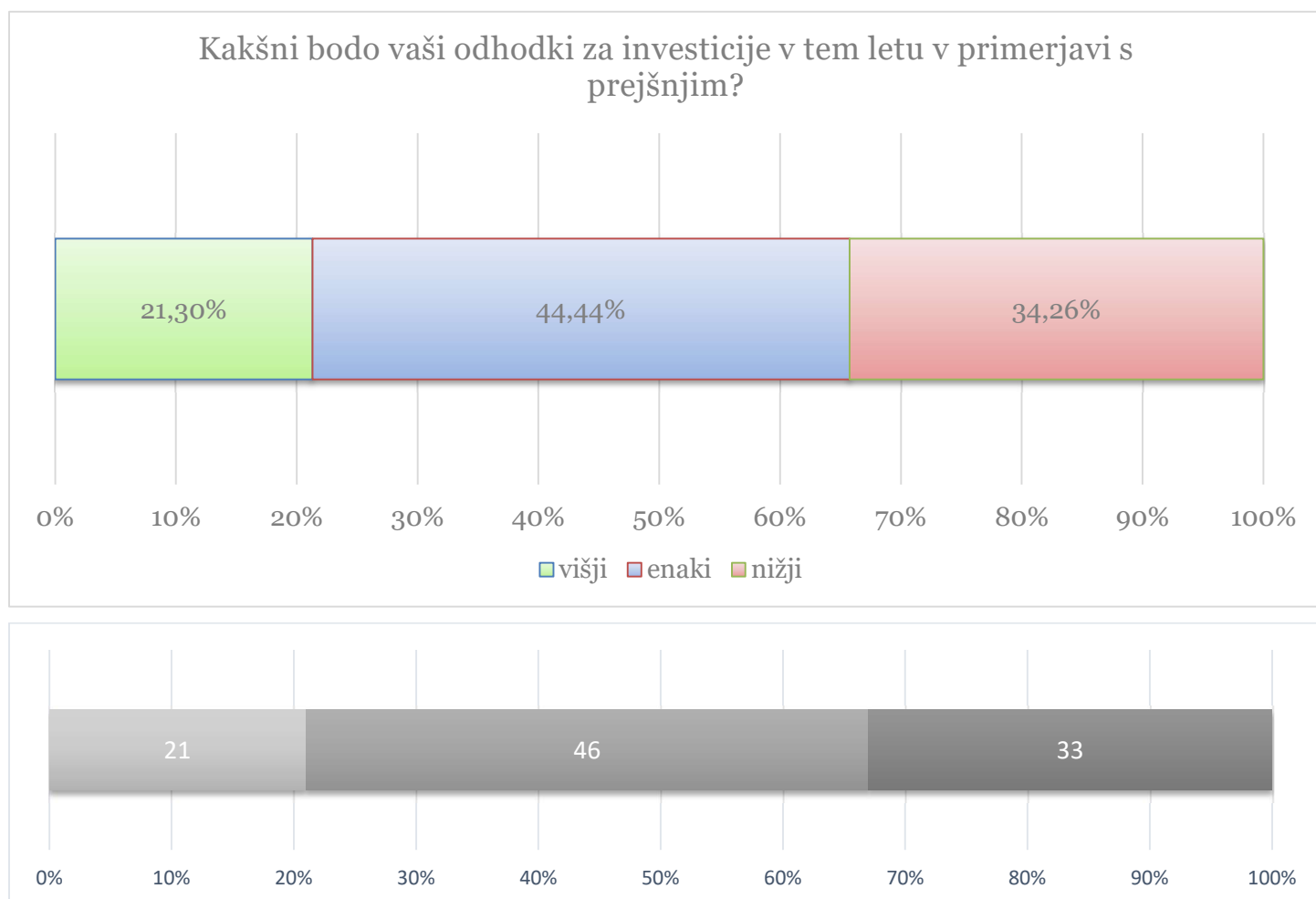
¹² Neposredne naložbe 2023 (Direktinvestitionen 2023). Banka Slovenije. Vir: <https://www.bsi.si/storage/uploads/98d419e8-aae2-42de-aacc-cc0ef6c11340/neposredne-nalozbe-2023.pdf>.

Nemčija je leta 2023 ostala četrta največja vlagateljica. Ob koncu leta je skupni znesek nemških investicij znašal 1,93 milijarde evrov oziroma 8,7 % celotnega obsega NN, kar pomeni porast za 80 milijonov evrov (+4,3 %). Nemške investicije so še naprej osredotočene na:

- predelovalno industrijo (50,0 %),
- trgovino, vzdrževanje in popravila vozil (28,6 %),
- promet in skladiščenje (7,7 %).

Pripravljenost za nove naložbe upada

Rezultati letošnje raziskave kažejo, da namerava 21,3 % vprašanih podjetij v tekočem letu povečati izdatke za investicije – podoben delež kot leto prej. 44,4 % jih načrtuje, da bodo raven investicij ohranili nespremenjeno, medtem ko jih 34,3 % predvideva zmanjšanje (graf 14).

Graf 14: Odhodki za investicije v primerjavi z letom predtem (primerjava 2025 (zgoraj) in 2024 (spodaj))

Od aprila 2024 (Uradni list RS 31/24, veljaven od 9. aprila 2024)¹³ je v veljavi usklajen Zakon o spodbujanju investicij (ZSInv). Ta omogoča tri oblike spodbud: nepovratna sredstva, posojila z ugodnejšo obrestno mero in jamstvom ter nakup občinskih zemljišč po neposredni pogodbi (pod tržno ceno).

Ključne novosti vključujejo:

- vloge je možno oddati že pred registracijo podjetja, če je hčerinsko podjetje dovolj podrobno opisano;
- do spodbud so upravičene tudi podružnice podjetij iz drugih držav članic EU;
- nova uredba od 25. aprila 2024 ureja spodbujanje raziskav, razvoja in inovacij – do 80 % sofinanciranja za industrijske raziskave v projektih sodelovanja MSP ter (ob izpolnjenih dodatnih pogojih) 100 % financiranja inovacijskih storitev (npr. patenti, know-how) za MSP;¹⁴
- ugoden nakup občinskih zemljišč velja kot regionalna pomoč – občine morajo prodajo javno razglasiti za 20 dni, investitorji pa imajo dve leti za izvedbo projekta.

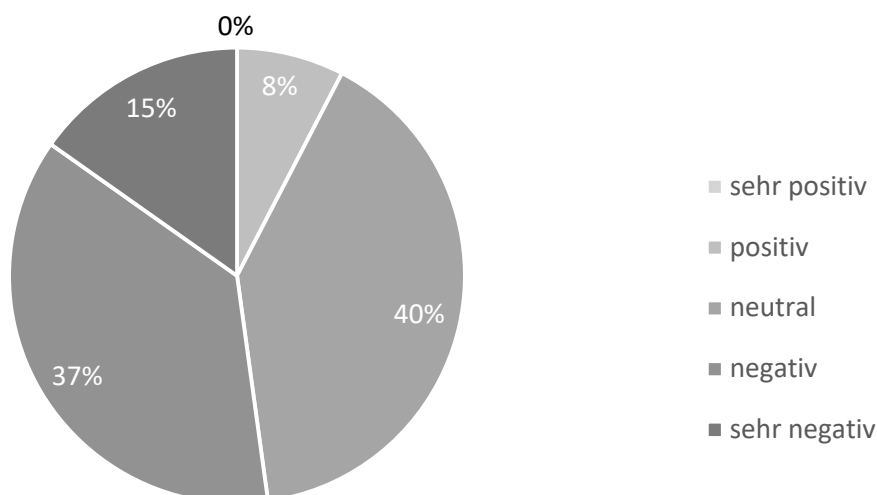
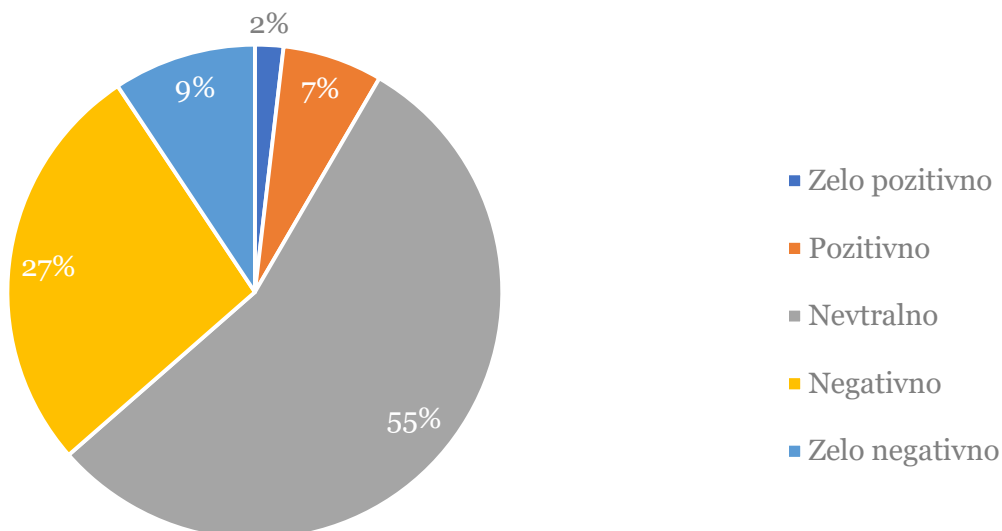
Ostali predpisi, kot sta Uredba o strateških investicijah in nadzor tujih naložb iz EU, ostajajo del pravnega okvira.

Kljub vsemu pozitivno oceno vladnih ukrepov glede naložbenih pogojev podaja le 9 % podjetij. 55 % ostaja nevtralnih, 36 % pa jih izraža negativno stališče (graf 15).

¹³ Zakon o spodbujanju investicij (ZSInv) (Investitionsförderungsgesetz). PISRS. Vir: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO7634&d-49683-s=2&d-49683-p=1&d-49681-o=2&d-49683-o=2&d-49681-p=1&d-49681-s=2>.

¹⁴ Uredba o načinu ugotavljanja pogojev in meril za dodelitev investicijskih spodbud za investicije v raziskave in razvoj ter inovacije (Verordnung über die Bedingungen und Kriterien für die Vergabe von Investitionsförderungen für Investitionen in der Forschung, Entwicklung und Innovation). PISRS. Vir: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=URED9056>.

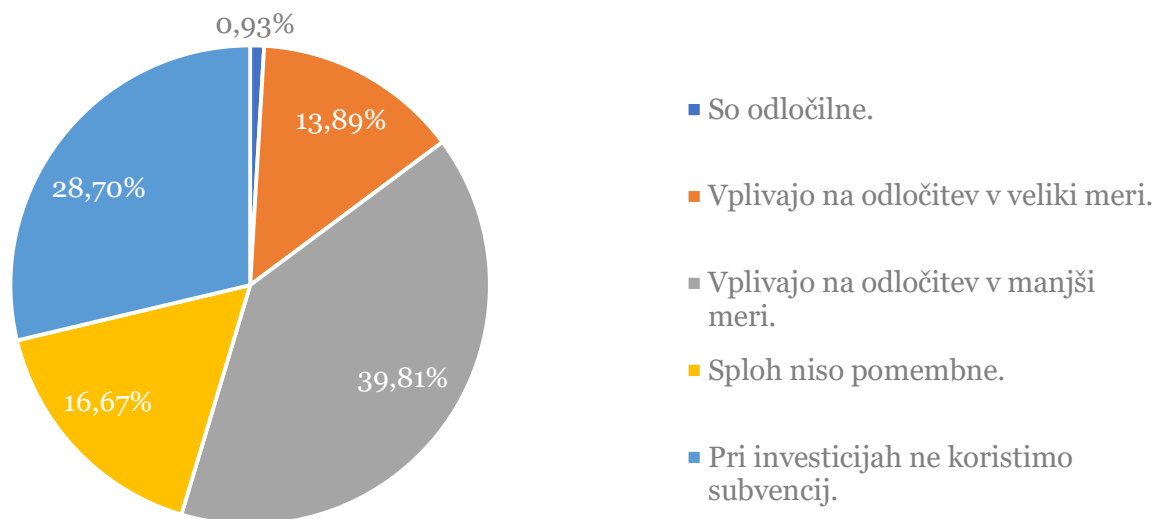
Kako ocenjujete ukrepe vlade v zvezi z okvirnimi pogoji za vlagatelje?

Graf 15: Ukrepi vlade v zvezi z okvirnimi pogoji za vlagatelje (primerjava 2025 (zgoraj) in 2024 (spodaj))

Podobno sliko kaže tudi graf 16. Čeprav številna podjetja koristijo razpoložljive subvencije, posojila ali jamstva, jih večina dojema zgolj kot dopolnilni faktor pri odločitvah. Skoraj 40 % podjetij meni, da imajo spodbude majhen vpliv na njihove odločitve, okoli 29 % jih ne sploh koristi, približno 17 % pa jih ocenjuje kot povsem nerelevantne. Le približno 15 % vprašanih vidi v spodbudah močan ali odločilen vpliv na svoje investicijske namere.

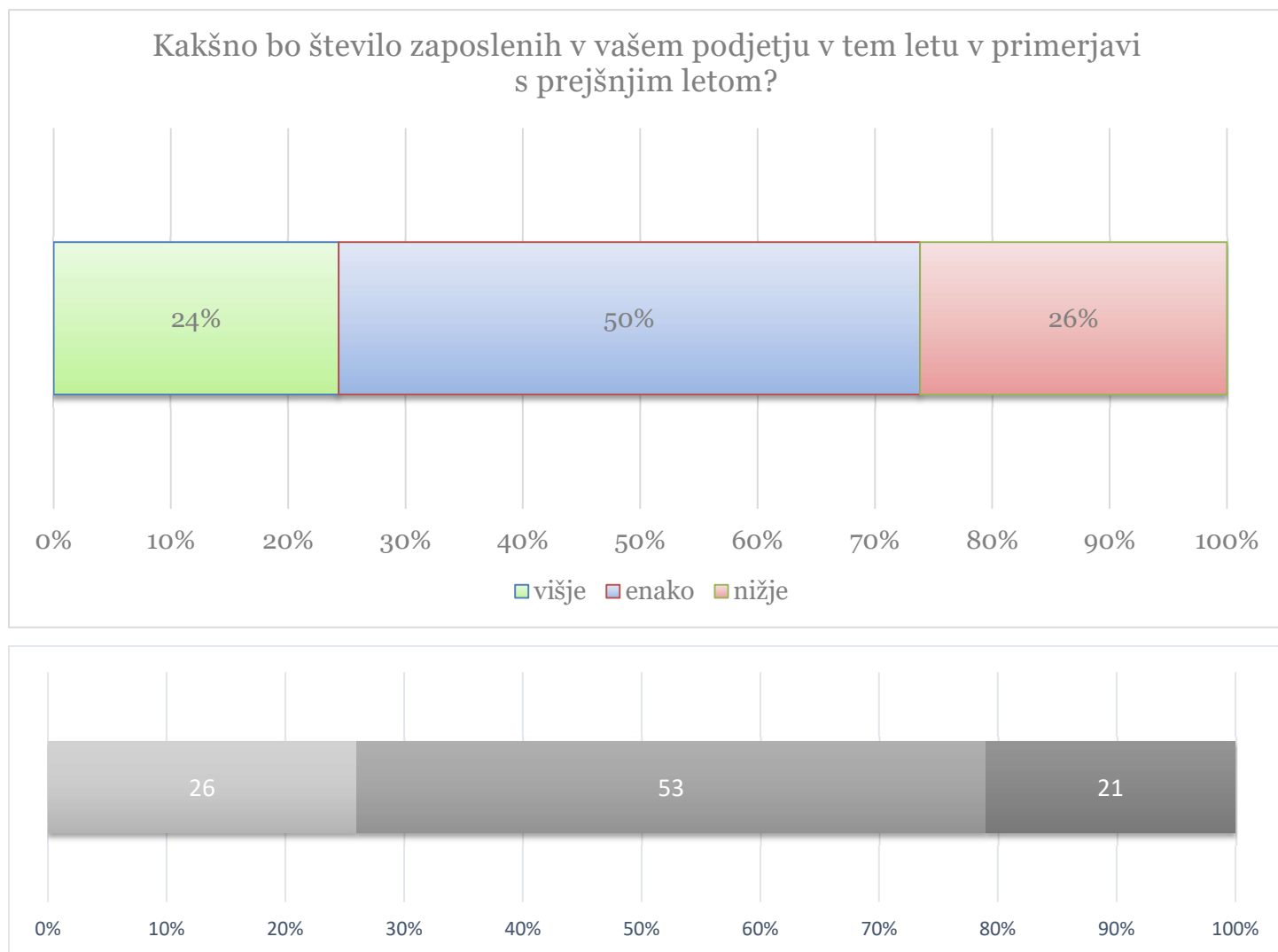
Kakšen vpliv imajo subvencije iz skladov (sredstva EU ali državne naložbene spodbude) na vaše odločitve glede investicij?

Graf 16: Vpliv subvencij iz skladov na odločitve o potencialnih investicijah

II. Zaposlitveni načrti: visoki stroški dela zavirajo rast zaposlenosti

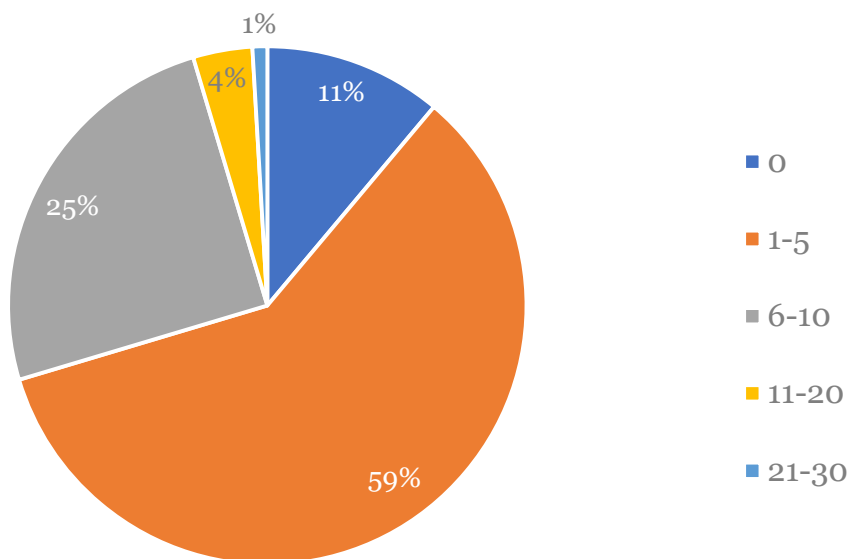
Po podatkih trenutne ankete 24 % podjetij načrtuje povečanje števila zaposlenih – nekoliko manj kot v preteklem letu. 50 % ne pričakuje sprememb, medtem ko jih 26 % načrtuje zmanjšanje števila zaposlenih. Slednje predstavlja manjše povišanje glede na leto 2024 (graf 17).

Graf 17: Obeti glede sprememb števila zaposlenih (primerjava 2025 (zgoraj) in 2024 (spodaj))

Tudi tu graf 18, ki prikazuje pričakovane spremembe stroškov dela, dopolnjuje sliko. Skoraj 90 % podjetij poroča, da bodo stroški plač v letu 2025 višji kot v preteklem letu. Približno 60 % pričakuje manjšo rast stroškov dela, četrtna podjetij pa ocenjuje, da se bodo stroški povečali za 6–10 %. Le 11 % podjetij ne pričakuje dodatnih stroškov za plače (graf 18).

Za koliko odstotkov se bodo letos v vašem podjetju predvidoma zvišali stroški za plače (na zaposlenega)?

Graf 18: Ocena povišanja stroškov za plače glede na leto predtem

IV. Slovenija kot poslovna lokacija: primerjava z državami srednje in vzhodne Evrope (MOE)

I. Ocena gospodarskih razmer

Po nekoliko nestanovitnem letu 2024 – Nemčija je že drugo leto zapored zabeležila recesijo, medtem ko so številne države srednje in vzhodne Evrope beležile rast – ostajajo obeti za leto 2025 previdno optimistični. Vodilni ekonomski inštituti Nemčiji napovedujejo približno 0,3-odstotno realno rast. Pričakovana rast temelji predvsem na okrevanju zasebne potrošnje, ki je posledica umirjanja inflacije.¹⁵

Najhitrejšo rast v regiji napovedujejo Poljski (3,5 %) in Hrvaški (3,1 %), medtem ko naj bi Češka, Madžarska in Slovenija dosegle dobra 2 %.¹⁶ Slovenija je že leta 2024, kljub nemški recesiji, zabeležila rast bruto domačega proizvoda (BDP) v višini 1,6 % – po mnenju strokovnjakov predvsem zaradi hitre

¹⁵ Jahreswirtschaftsbericht 2025 (Letno gospodarsko poročilo 2025). BMWK. Vir: <https://www.bmwk.de/Redaktion/DE/Pressemitteilungen/2025/20250129-jahreswirtschaftsbericht-2025.html>.

¹⁶ Winterprognose: Osteuropa wächst 2025 trotz Trump stärker (Zimska napoved: Vzhodna Evropa bo kljub Trumpu leta 2025 rasla hitreje). WIIW. Vir: https://wiiw.ac.at/press-release-winter-forecast-eastern-europe-to-grow-faster-in-2025-despite-trump-german-pnd-146.pdf?utm_source=chatgpt.com.

obnove po poplavah in stabilnega lokalnega povpraševanja.¹⁷ Po podatkih Eurostata se je BDP na prebivalca, izražen v standardih kupne moči, povečal na 92 % povprečja EU (2023: 91 %) in tako ostaja višji kot na Madžarskem in Slovaškem ter na enaki ravni kot na Češkem.¹⁸ V nominalnem znesku je BDP na prebivalca znašal 31.490 evrov.¹⁹

Slovensko gospodarstvo se je leta 2024 znašlo v okolju, ki so ga zaznamovali upad tujega povpraševanja in stroškovno zahtevna obnova po poplavah leta 2023. Ukrepi za zaježitev cen energije, uvedeni leta 2023, so imeli v letu 2024 le še omejen vpliv, saj se je večina subvencij z začetkom leta iztekla zaradi stabilizacije veleprodajnih cen elektrike in plina.²⁰

Stopnja inflacije se je precej upočasnila: povprečna rast cen življenjskih potrebščin se je s 4,2 % leto predtem znižala na 2 % letno povprečje v letu 2024, kar je bilo predvsem posledica znižanja stroškov energije in transporta. Po drugi strani pa so se cene storitev še naprej povečevale in tako ostale glavni dejavnik rasti cen.²¹

Podjetja v Sloveniji, ki so sodelovala v letošnji raziskavi, trenutno stanje opisujejo kot stabilno, v napovedih za leto 2025 pa prevladuje previdnost. Svojo panogo sicer pogosto vrednotijo bolje kot regionalno povprečje, a optimizma glede nadaljnjega gospodarskega zagona primanjkuje. V ospredju ostajajo že omenjena tveganja poslovnega okolja, medtem ko nekatere teme, kot sta financiranje ali menjalni tečaji, skorajda ne igrajo vloge (glej graf 9). Splošna slika tako potrjuje vtis stabilne, a stroškovno intenzivne lokacije, katere konkurenčnost je tesno povezana z institucionalno stabilnostjo in razmerami v svetovnem gospodarstvu.

¹⁷ Komentar BDP: Gospodarska rast v letu 2024 v okviru pričakovanj, izvoz višji, investicije nižje (BIP-Kommentar: Wirtschaftswachstum im Jahr 2024 im Rahmen der Erwartungen, Exporte höher, Investitionen niedriger). UMAR. Vir: <https://umar.gov.si/novice/novice/obvestilo/komentar-bdp-gospodarska-rast-v-letu-2024-v-okviru-pricakovani-izvoz-visji-investicije-nizje>.

¹⁸ Actual individual consumption per capita in Slovenia the same as in Portugal . SURS. Vir: <https://www.stat.si/StatWeb/Ne/News/Index/13295>.

¹⁹ Slovensko gospodarsko okolje v številkah (Das wirtschaftliche Umfeld Sloweniens in Zahlen). GZS. Vir: https://analitika.gzs.si/LinkClick.aspx?fileticket=mEvkgfOTY4o%3D&portalid=61×tamp=1743405543507&utm_source=chatgpt.com.

²⁰ V 2024 ne bo več kapice na ceno elektrike za podjetja, za gospodinjstva pa bo nekoliko prilagojena (Im Jahr 2024 wird es keine Obergrenze für den Strompreis für Unternehmen mehr geben, aber er wird für Haushalte leicht angepasst). Finance. Vir: <https://live.finance.si/v-2024-ne-bo-vec-kapice-na-ceno-elektrike-za-podjetja-za-gospodinjstva-pa-bo-nekoliko-prilagojena/a/9017608>.

²¹ Annual growth of consumer prices at 1.9%, average annual inflation at 2.0%. SURS. Vir: <https://www.stat.si/StatWeb/en/news/Index/13323>.

Trenutne gospodarske razmere vlivajo zmerni optimizem...

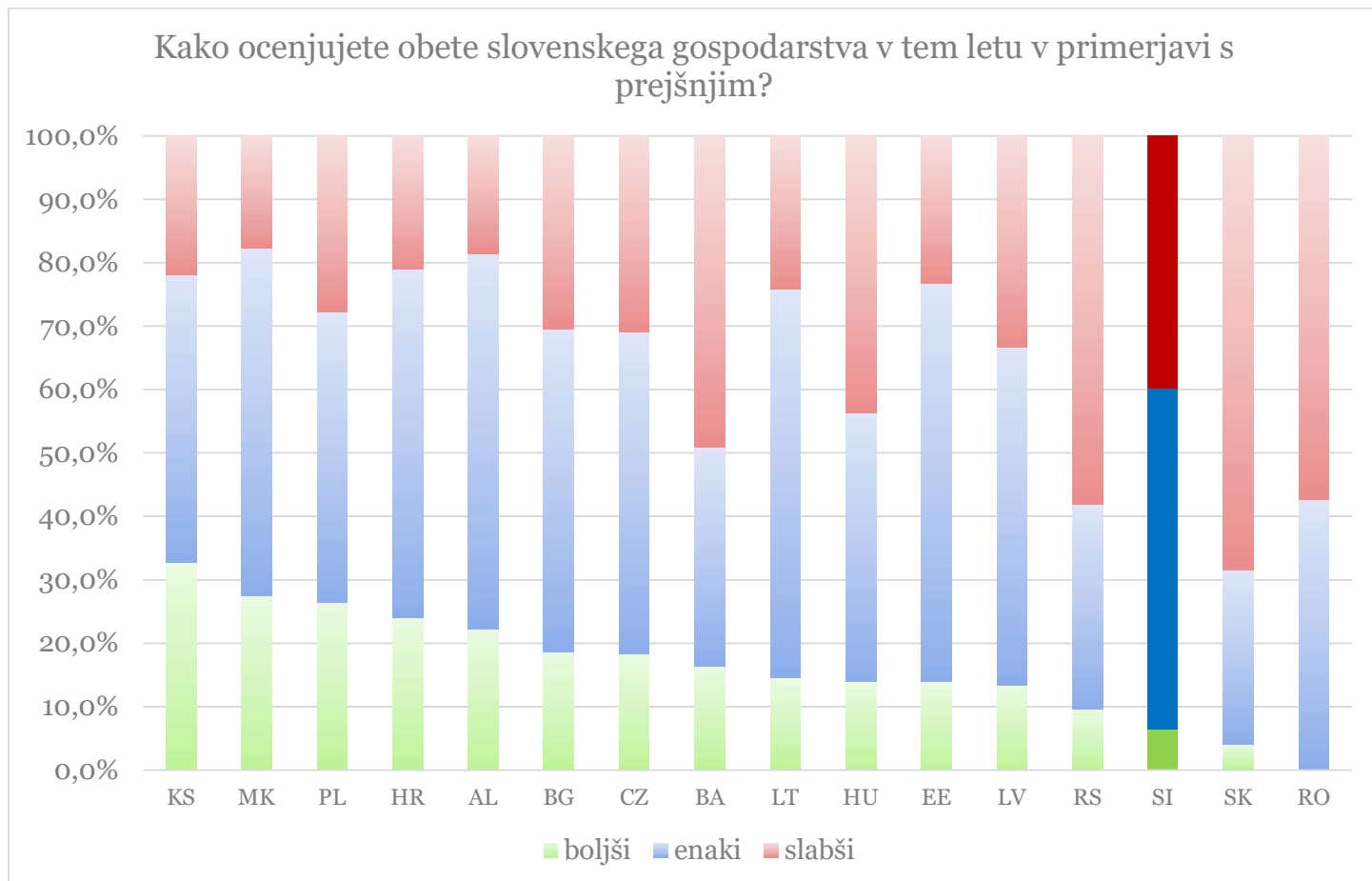
15 % v Sloveniji anketiranih podjetij ocenjuje splošno gospodarsko situacijo kot dobro (glej graf 1). S tem se Slovenija uvršča v povprečje regije srednje in vzhodne Evrope, ki znaša 15,6 %. Izrazito optimistična so predvsem podjetja v Litvi, kjer več kot polovica (približno 52 %) stanje ocenjuje kot pozitivno; sledi Poljska s približno 25 odstotki. Nasprotno pa je ocena veliko bolj pesimistična na primer na Madžarskem (dobro: približno 4 %, slabo: približno 52 %) in v Estoniji (dobro: približno 5 %, slabo: približno 51 %).

19 % podjetij v Sloveniji je splošne razmere ocenilo kot slabe, kar je občutno pod povprečjem regije (29,6 %). Ti rezultati kažejo, da je gospodarsko razpoloženje v Sloveniji sicer zadržano, a vseeno manj kot v večini držav Jugovzhodne Evrope.

... a so obeti za leto 2025 precej bolj zadržani

Pričakovanja podjetij v Sloveniji za leto 2025 (graf 19) so bistveno bolj zadržana v primerjavi z regionalnim povprečjem. Le 6 % podjetij pričakuje izboljšanje splošne gospodarske situacije (povprečje 16,4 %), medtem ko jih 54 % pričakuje nespremenjeno stanje in 40 % napoveduje poslabšanje (povprečje 35,3 %).

Tako slovenska podjetja sodijo med najbolj skeptična v regiji. Najbolj optimistična so podjetja na Kosovu, v Severni Makedoniji in na Poljskem.

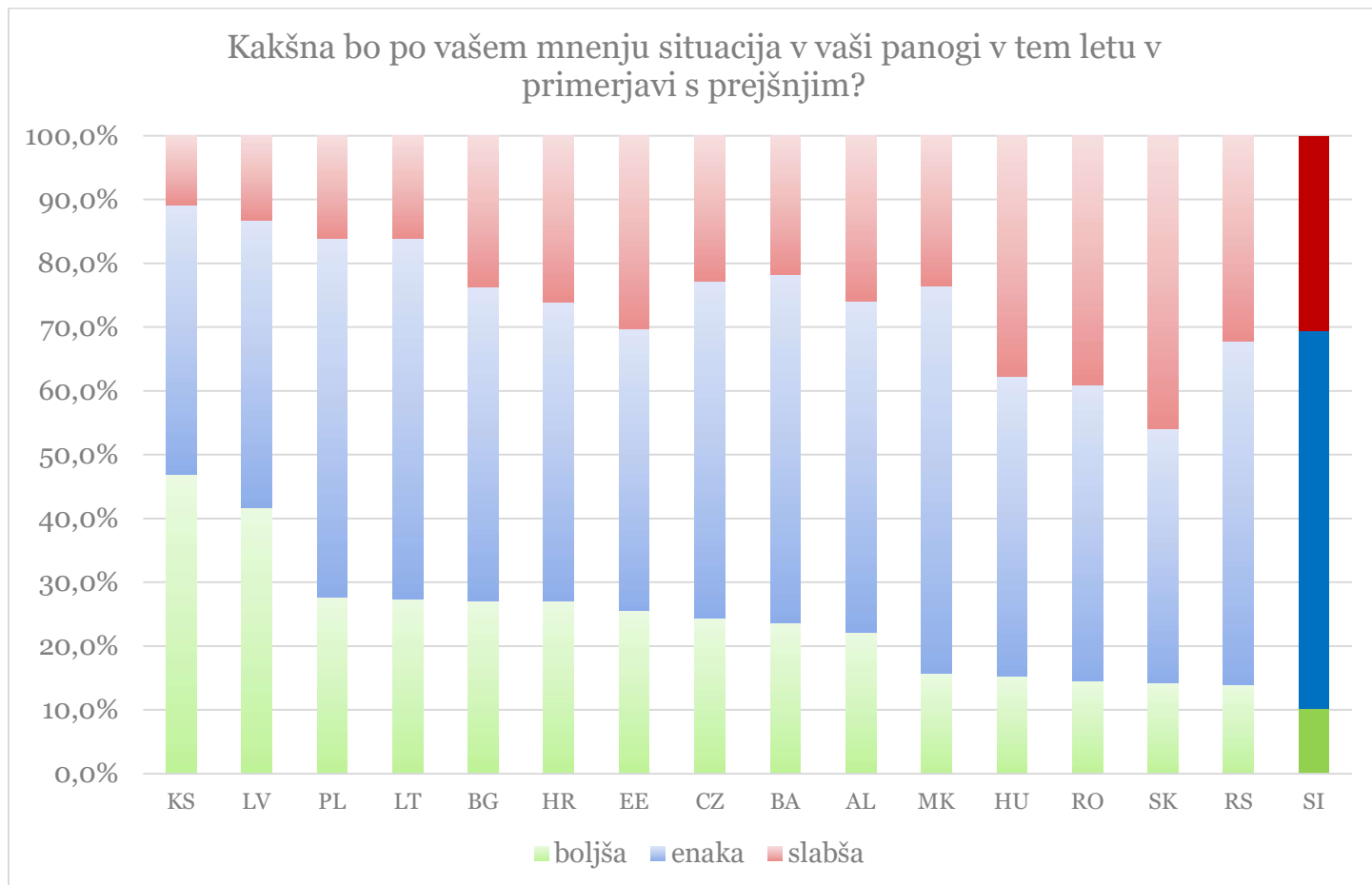

Graf 19: Obeti gospodarskega stanja v primerjavi z letom prej (države Srednje in Vzhodne Evrope)

Pričakovanja v posameznih panogah: prevladuje pesimizem

Pri oceni razmer v lastni panogi se slika zdi mešana (glej graf 3): 21 % slovenskih podjetij situacijo v panogi ocenjuje kot dobro, medtem ko jih 31 % na stanje gleda negativno. Rezultati so sicer zelo blizu povprečju držav srednje in vzhodne Evrope.

Odstopanje od povprečja je bolj izrazito pri pričakovanjih za leto 2025 (graf 20): le 10 % podjetij v Sloveniji pričakuje izboljšanje (MOE: 23,6 %), medtem ko jih 31 % napoveduje poslabšanje (MOE: 26 %). Podjetja torej ocenjujejo, da so kratkoročni trendi v njihovih panogah vse prej kot spodbudni.

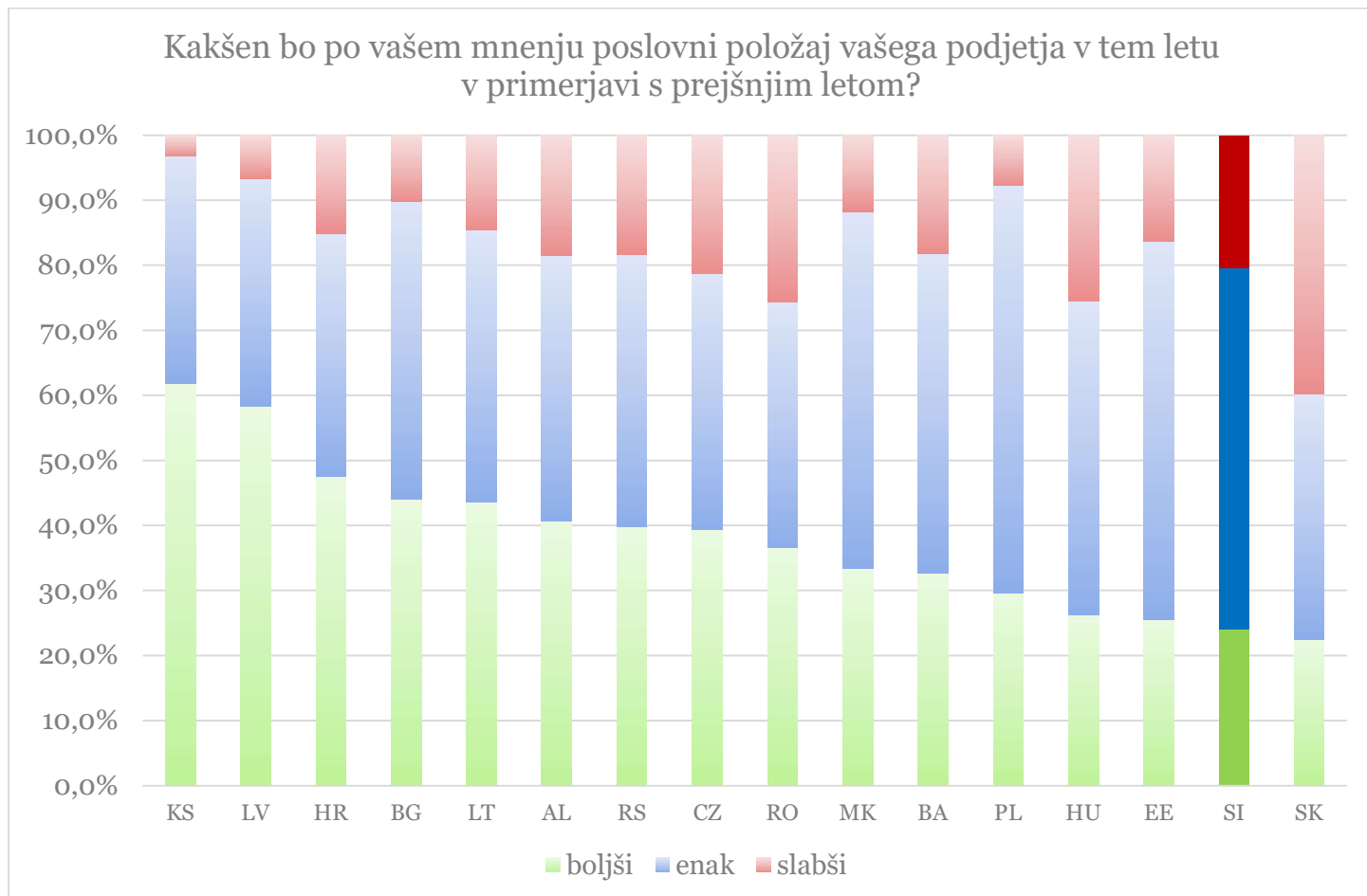

Graf 20: Obeti v panogah vprašanih podjetij (države srednje in vzhodne Evrope)

Poslovni položaj in pričakovanja: previden optimizem

Za razliko od ocene splošnega gospodarskega stanja je ocena lastnega poslovnega položaja v Sloveniji relativno pozitivna (glej graf 5): 40 % podjetij trenutno stanje ocenjuje kot dobro, 15 % pa kot slabo, kar je v skladu z rezultati preostalih držav v regiji.

Kot že omenjeno – pravzaprav kar letošnji trend, ko gre za oceno dogajanja v bližnji prihodnosti – pričakovanja za leto 2025 ostajajo zadržana (graf 21): le 24 % podjetij pričakuje izboljšanje (povprečje MOE: 37,9 %), medtem ko jih 20 % pričakuje poslabšanje (MOE: 17,1 %). Ko gre za razvoj v prihodnje, je med podjetji v Sloveniji jasno izražena določena mera skepticizma.

Graf 21: Ocena poslovnega položaja vprašanih podjetij (države srednje in vzhodne Evrope)

Največje poslovno tveganje: stroški dela

Tako v Sloveniji kot med ostalimi državami srednje in vzhodne Evrope so največja poslovna tveganja enaka, vendar jim podjetja namenjajo drugačno stopnjo pomembnosti (glej graf 9):

- Stroške dela kot ključno tveganje navaja 60 % slovenskih podjetij (MOE: 50 %) – v veliki meri gre za rast plač in občutno povečanje prispevkov za delo, tudi zaradi pomanjkanja kadrov.
- Gospodarskopolitične negotovosti izpostavlja 55 % podjetij (MOE: 49 %).
- Padec povpraševanja skrbi 53 % podjetij (MOE: 47 %).
- Cene energije so osrednja skrb za 45 % podjetij (MOE: 35 %).
- Pomanjkanje kadra je v Sloveniji izpostavljeno nekoliko manj pogosto kot drugod (Slovenija: 41 %, MOE: 44 %).

II. Trg dela: prevladuje visoka zaposlenost

Tudi v letu 2024 trg dela v Sloveniji izkazuje visoko zaposlenost ob omejeni ponudbi kadra. Povprečna stopnja brezposelnosti po opredelitvi ILO je znašala 3,7 %, kar pomeni eno najnižjih vrednosti v regiji.²² Stopnja delovne aktivnosti je dosegla 56,6 %, število zaposlenih pa je preseglo en milijon – predvsem zaradi močnega porasta tuje delovne sile, ki zdaj predstavlja že dobrih 15 % vseh zaposlenih. Zlasti v gradbeništvu že približno polovico delovne sile predstavljajo tujci.²⁴

Kljub umirjanju gospodarske rasti povpraševanje po kvalificiranih kadrih ostaja visoko. Stopnja prostih delovnih mest se je v primerjavi z 2,5 % z začetka leta sicer znižala na 2,2 % ob koncu leta, a še vedno ostaja nad predkrizno ravno. Največji kadrovski primanjkljaji so prisotni v gradbeništvu, predelovalni industriji ter na področjih znanstvenih, tehničnih in strokovnih storitev.^{25, 26}

Rast plač se je nadaljevala z nekoliko počasnejšim tempom: povprečna bruto mesečna plača se je nominalno povečala za 6,2 % (realno: 4,1 %) in dosegla skoraj 2.400 €. ²⁷ Zakonsko določena minimalna plača je bila 1. januarja 2024 zvišana na 1.253,90 € bruto.²⁸ Kljub tem zvišanjem slovenska podjetja v regionalni primerjavi za leto 2025 pričakujejo najmanjšo rast plač. V skoraj vseh panogah in velikostnih skupinah podjetij so načrtovana višanja bistveno nižja od povprečja MOE – običajno za 2 do 3 odstotne točke. To je posebej izrazito v trgovski panogi (3,5 % v primerjavi s 7,5 % v regiji) in v industriji (4,7 % v primerjavi z 8,2 %). Stroški dela ostajajo osrednja tema: skoraj 90 % podjetij v Sloveniji v letu 2025 pričakuje povečanje stroškov plač (glej graf 18).

²² Number of employed persons at the annual level the highest in the last decade. SURS. Vir: <https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/13506>.

²³ General and regional statistics. DESTATIS. Vir: <https://www.destatis.de/Europa/EN/Topic/Key-indicators/GeneralRegional.html?nn=218540&templateQueryString=GERMANY>

²⁴ Charts of the week from 15 to 18 July 2024: number of persons in employment, activity in construction, current account of the balance of payments, road and rail freight transport. UMAR. Vir: <https://umar.gov.si/en/charts-of-the-week/obvestilo/charts-of-the-week-from-15-to-18-july-2024-number-of-persons-in-employment-activity-in-construction-current-account-of-the-balance-of-payments-road-and-rail-freight-transport>.

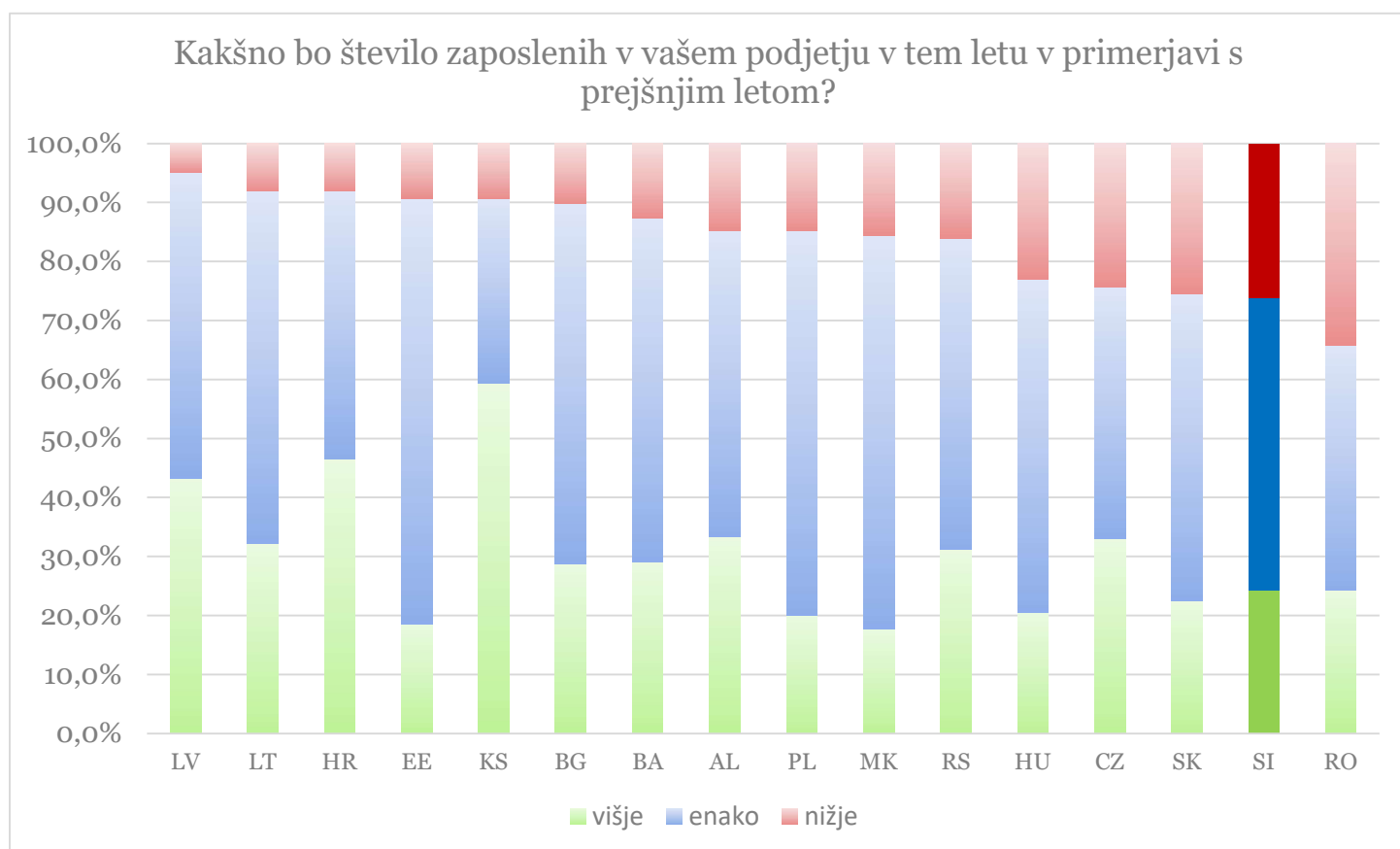
²⁵ The number of job vacancies down for the seventh time. SURS. Vir: <https://www.stat.si/StatWeb/Ne/News/Index/13454>.

²⁶ Labour Market Information: Slovenia. EURES. Vir: https://eures.europa.eu/living-and-working/labour-market-information-europe/labour-market-information-slovenia_en?prefLang=fi.

²⁷ Average earnings higher at the monthly and at the annual level. SURS. Vir: <https://www.stat.si/statweb/en/News/Index/13457>.

²⁸ Minimalna plača za delo, opravljeno po 1. januarju 2024, znaša 1.253,90 evra (Der Mindestlohn für Arbeiten, die nach dem 1. Januar 2024 ausgeführt werden, beträgt 1.253,90 €). Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Vir: <https://www.gov.si/novice/2024-01-23-minimalna-placa-za-delo-opravljeno-po-1-januarju-2024-znasa-1-25390-evra/>.

Tudi zaposlitveni načrti so bolj zadržani kot v prejšnjem letu: le 24 % podjetij namerava v letu 2025 povečati število zaposlenih. Slovenija se s tem uvršča v spodnjo tretjino držav MOE; za primer, na Kosovu skoraj 60 % podjetij načrtuje nova zaposlovanja (graf 22). Hkrati vsako četrto slovensko podjetje napoveduje zmanjšanje števila zaposlenih, kar kaže na povečano negotovost glede dinamike poslovanja v prihodnosti.

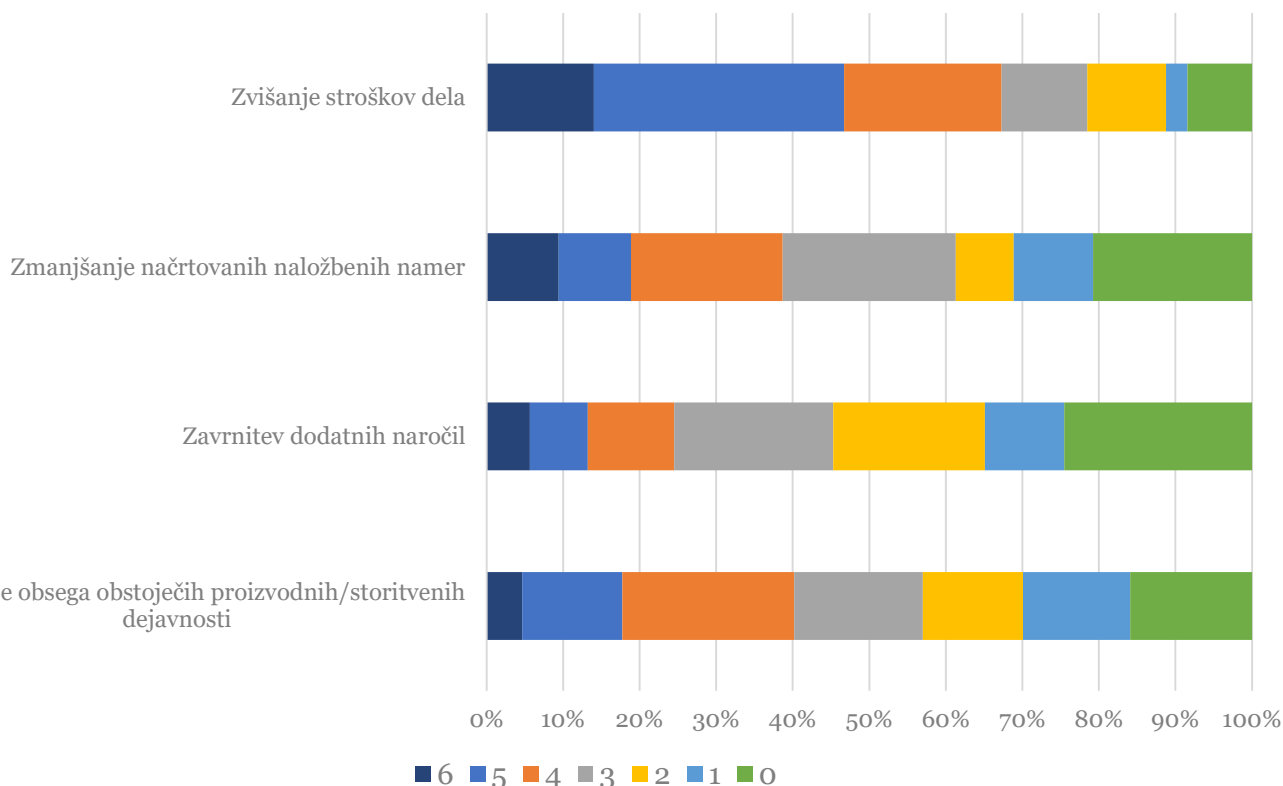

Graf 22: Ocena sprememb števila zaposlenih v tekočem letu (države srednje in vzhodne Evrope)

Pomanjkanje kadra zvišuje stroške dela in zmanjšuje zmogljivosti proizvodnje

Skoraj tri četrtine vprašanih podjetij ocenjuje, da pomanjkanje ustreznih kadrov pomembno prispeva k rasti stroškov dela (graf 23), kar je občutno nad regionalnim povprečjem. Proizvodni zastoji in zamik naložb so v sredini regionalne lestvice; več kot polovica podjetij načrtuje zmanjšanje naložb, približno polovica pa je prisiljena zavračati nova naročila ali omejevati obstoječo proizvodnjo oz. izvajanje storitev. Mnoga podjetja zato pozivajo k večjemu usklajevanju izobraževalne in priseljenske politike s potrebami trga dela.

5. Kako pomanjkanje kvalificirane delovne sile vpliva na vaše podjetje? (6 - v celoti velja, 0 - sploh ne velja)

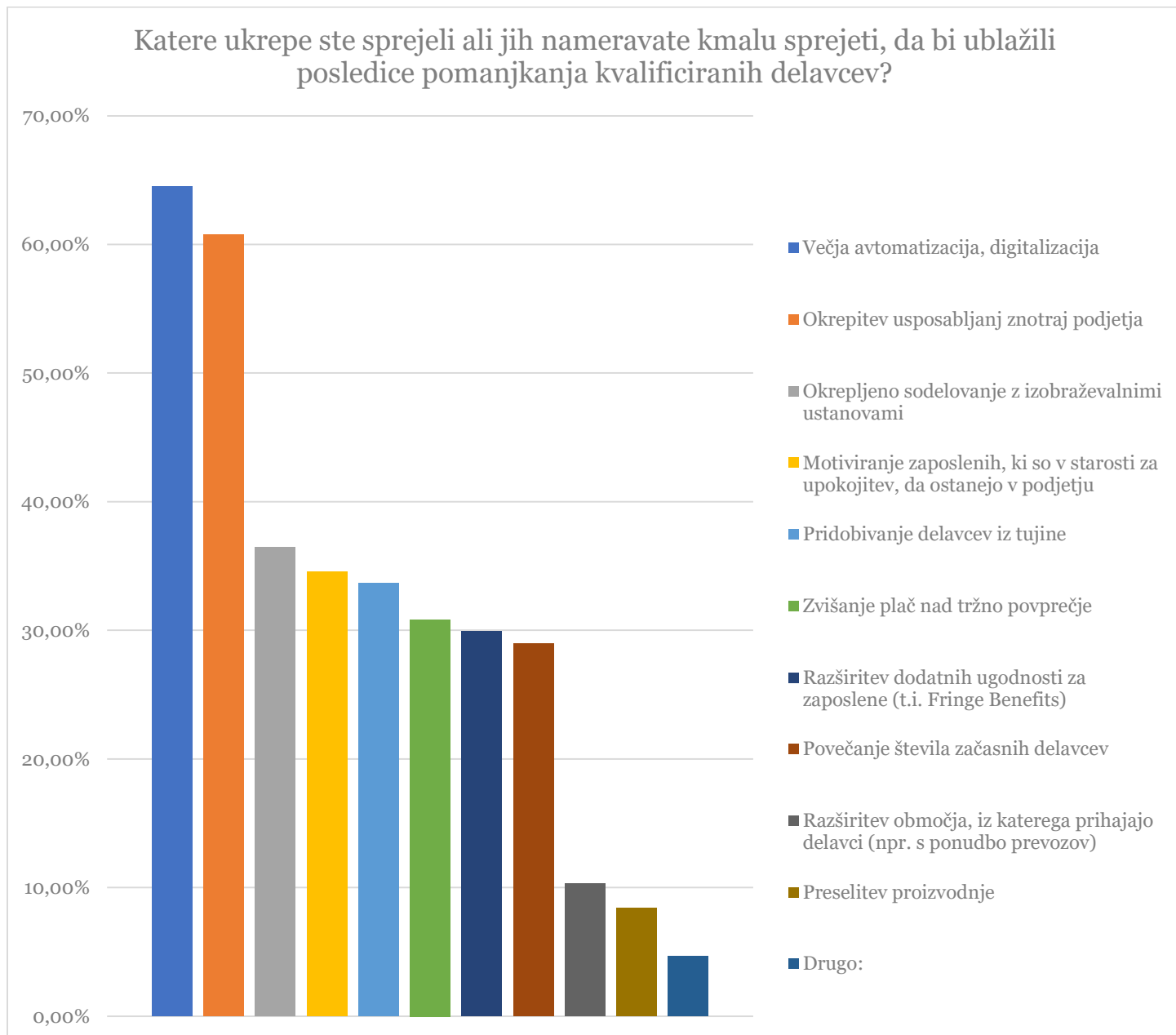

Graf 23: Vplivi pomanjkanja delovne sile²⁹

Za ublažitev pomanjkanja delovne sile slovenska podjetja vse bolj stavijo na avtomatizacijo in dodatno usposabljanje zaposlenih, sledijo sodelovanja z izobraževalnimi institucijami (graf 24). V primerjavi z regijo je razvidno, da so nadpovprečna plačila manj pogosta, medtem ko je ciljno usmerjeno zaposlovanje tujih delavcev izrazitejše kot v povprečju srednje in vzhodne Evrope – vsekakor posledica strukturnega primanjkljaja kadrov v Sloveniji. Ta trend dodatno spodbujajo načrtovane zakonske reforme. Poleti 2024 je začela veljati sprememba zakona o tujih državljanih in zaposlovanju, ki med drugim olajšuje dostop do modre karte in omogoča poseben vizum za digitalne nomade. Napovedani so bili že nadaljnji ukrepi za liberalizacijo, ki bi lahko pripomogli k nadaljnjemu povečanju privlačnosti lokacije za priseljevanje visokokvalificirane delovne sile.³⁰

²⁹ Rezultati raziskave leta 2024: Graf vplivov pomanjkanja delovne sile

³⁰ 112th Session of the Government. Government Communication Office. Vir: <https://www.gov.si/en/news/2024-07-10-112th-session-of-the-government/>.

Graf 24: Ukrepi za blaženje posledic pomanjkanja kvalificiranih delavcev³¹

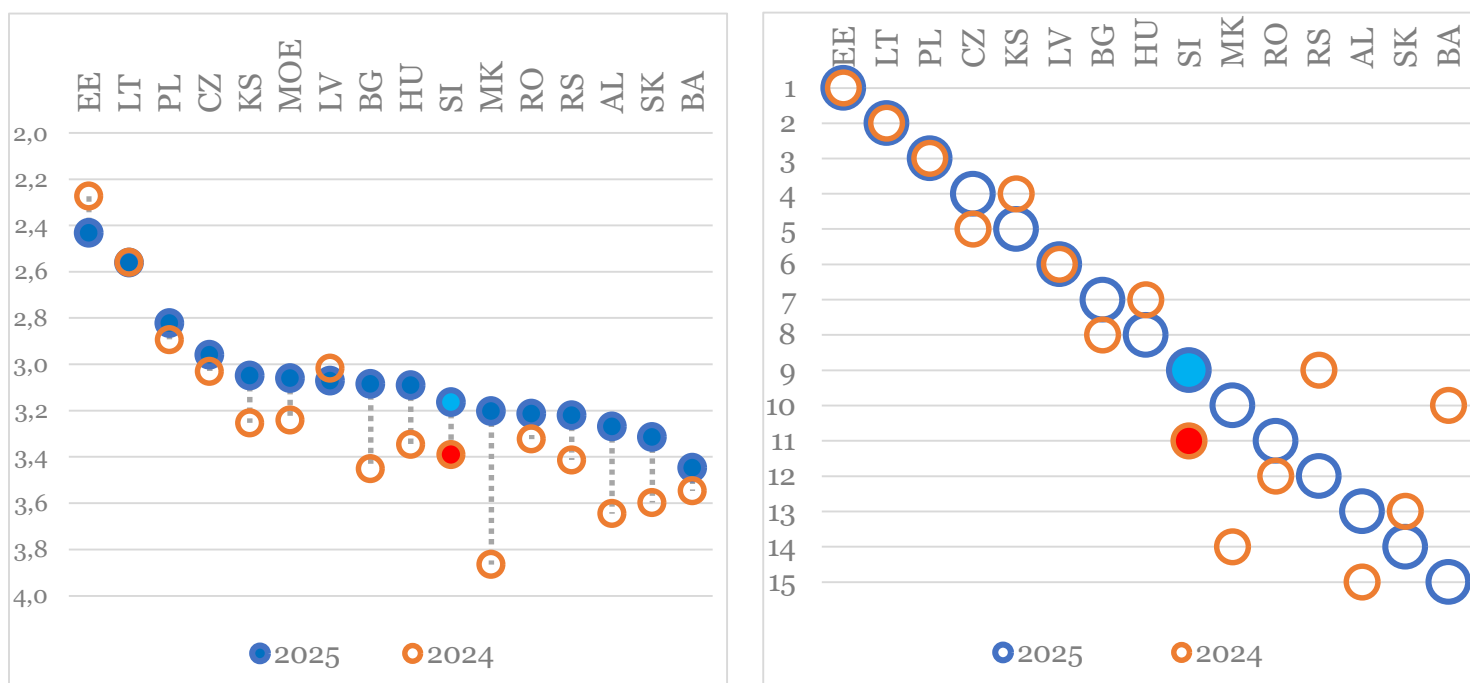
V primerjavi z drugimi državami MOE glede razpoložljivosti kvalificirane delovne sile se Slovenija zdaj uvršča v sredino: z 9. mestom med 15 državami je prehitela Bolgarijo in Albanijo, a še vedno precej zaostaja za vodilnimi državami, kot so Estonija, Litva in Poljska. V primerjavi z lanskoletno uvrstitvijo je Slovenija pridobila dve mesti.

³¹ Rezultati raziskave leta 2024: Graf ukrepov za blaženje posledic pomanjkanja delovne sile

III. Gospodarskopolični okvirni pogoji in naložbe

Gospodarska politika: šibke točke ostajajo davki, uprava in boj proti korupciji

Splošna slika za leto 2024 (graf 25) kaže rahel premik v smeri pozitivnejših ocen: delež zadovoljnih podjetij se je nekoliko zvišal, zaradi česar je Slovenija na področju lokacijskih pogojev v skupni razvrstitvi napredovala za dve mesti. Ocene so sicer bolj polarizirane, vendar so nekateri dejavniki – zlasti digitalizacija, financiranje ter raziskave in razvoj – občutno pridobili na privlačnosti (glej graf 10). Na drugi strani so manj spodbudni dejavniki, kot so administrativne ovire in davčna obremenitev, ostali nespremenjeni.

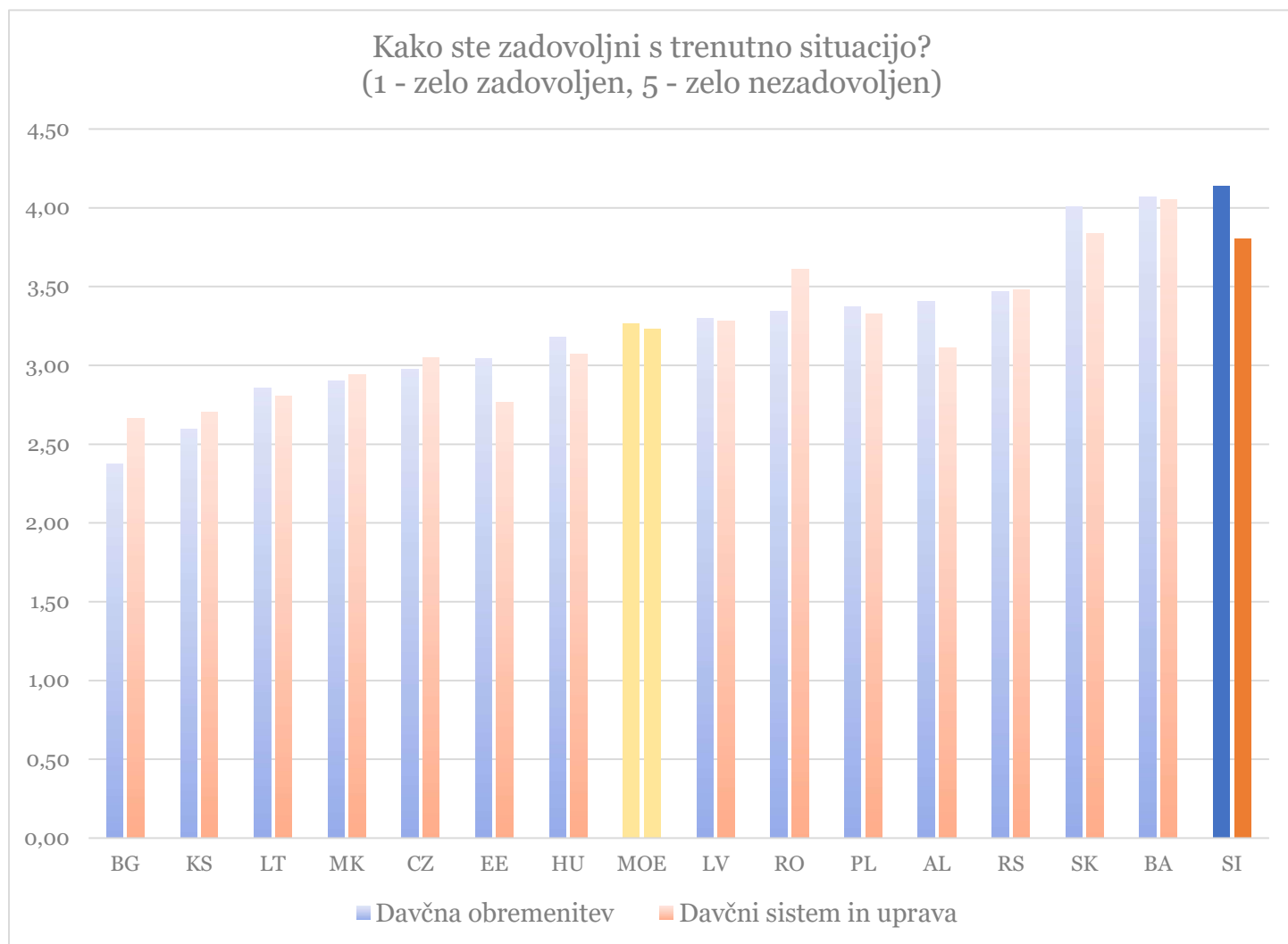

Graf 25: Skupno zadovoljstvo z lokacijskimi pogoji (Države srednje in vzhodne Evrope)

Slovenija v regiji srednje in vzhodne Evrope izkazuje mešano sliko: na področjih, kot sta digitalna infrastruktura in plačilna disciplina, se uvršča med vodilne države (glej graf 10), medtem ko na področjih javnega upravljanja in davčne obremenitve zaostaja za številnimi sosedi.

Kljub določenim izboljšavam Slovenija v primerjavi z ostalimi srednje- in vzhodnoevropskimi državami pri številnih lokacijskih dejavnikih še naprej ostaja v spodnji tretjini. Ključne sistemske pomanjkljivosti so že tradicionalno povezane z davčno ureditvijo in učinkovitostjo javne uprave – na tem področju se Slovenija uvršča na dno lestvice (graf 26). Kar 83 % podjetij meni, da je davčna obremenitev previsoka,

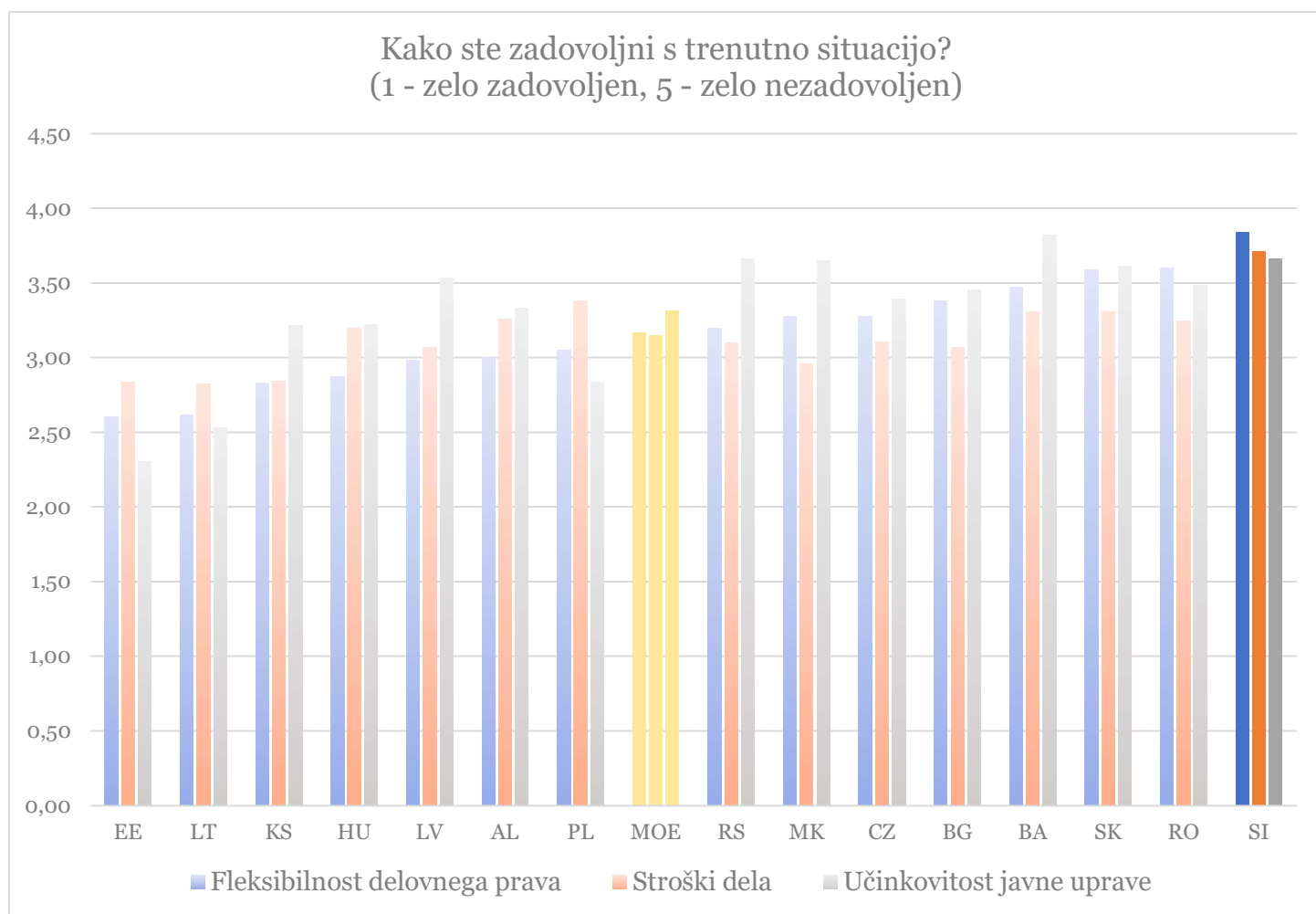
68 % pa jih izraža nezadovoljstvo z delom finančnih organov. Ob tem je kritična tudi ocena protikorupcijskih prizadevanj: le 10 % podjetij jih ocenjuje pozitivno, medtem ko 64 % izraža negativno mnenje.

Graf 26: Zadovoljstvo s trenutno situacijo na davčnem področju (Države srednje in vzhodne Evrope)

Slovenija ostaja na dnu lestvice tudi glede gospodarske politike: čeprav se je nezadovoljstvo zmanjšalo s 74 % na 65 %, to ne zadostuje za boljšo uvrstitev (graf 27). Učinkovitost uprave (63 % nezadovoljnih) in razmere na trgu dela ostajajo podobno slabe: pomanjkanje kvalificiranih delavcev (63 %

nezadovoljnih), visoki stroški dela (64 %) in neprilagodljiva delovna zakonodaja (prav tako 63 %) povzročajo nizko zadovoljstvo – tu je Slovenija uvrščena na zadnje mesto med 15. državami.

Graf 27: Zadovoljstvo s trenutno situacijo na posameznih področjih (Države srednje in vzhodne Evrope)

Hkrati je Slovenija odlična na več področjih. Je v vrhu na področju digitalne infrastrukture – kar 82 % podjetij pozitivno ocenjuje kakovost omrežja in storitev. Plačilna disciplina se je bistveno izboljšala: na drugem mestu z le 10 % nezadovoljnih. Tudi na področju raziskav in razvoja je uvrščena med najboljše tri, k čemur prispevajo davčne spodbude in boljši dostop do programov EU.

Preostali pozitivno ocenjeni lokacijski dejavniki: 71 % podjetij hvali lokalne dobavitelje (2. mesto) ter sodelovanje med gospodarstvom in visokošolskimi institucijami, ki se glede na prejšnja leta izboljšuje (4. mesto). S produktivnostjo in delavnostjo zaposlenih je zadovoljna dobra polovica sodelujočih, s čimer se Slovenija uvršča na 3. mesto, pred države, kot sta Poljska in Češka.

Naložbe: pomembnejši kot spodbude k naložbam so urejeni lokacijski pogoji

Čeprav Slovenija ostaja privlačna za naložbe, podjetja v določenih primerih bolje ocenjujejo pogoje za investiranje v nekaterih drugih državah regije srednje in vzhodne Evrope.

V primerjavi z drugimi sodelujočimi državami se Slovenija pri oceni javnih spodbud (npr. evropskih sredstev, investicijskih subvencij) uvršča v sredino. Približno 17 % slovenskih podjetij navaja, da spodbude sploh ne vplivajo na njihove investicijske odločitve (MOE povprečje: 21,0 %), okoli 40 % ocenjuje vpliv kot majhen, kar je občutno nad povprečjem, ki znaša 29,5 % (glej graf 16). Le približno 1 % jih vidi kot odločilen dejavnik – tudi tu manj kot v ostalih sodelujočih državah (5,4 %).

Kljub že omenjenim izzivom ostaja Slovenija na področju naložb konkurenčna destinacija. Rezultati aktualne ankete kažejo, da velika večina podjetij – čeprav z nekoliko šibkejšo podporo kot prej – še naprej zaupa v naložbene prednosti slovenskega poslovnega okolja. Tako bi 80 % podjetij ponovno investiralo v Sloveniji (glej graf 12). Ta delež je v regionalni primerjavi sicer pod povprečjem in precej nižji od držav, kot sta Bolgarija (94,9 %) ali Češka (90,5 %), vendar potrjuje, da ostaja položaj Slovenije v tem pogledu konkurenčen.

IV. Operativno okolje: lokalni dobavitelji zelo cenjeni

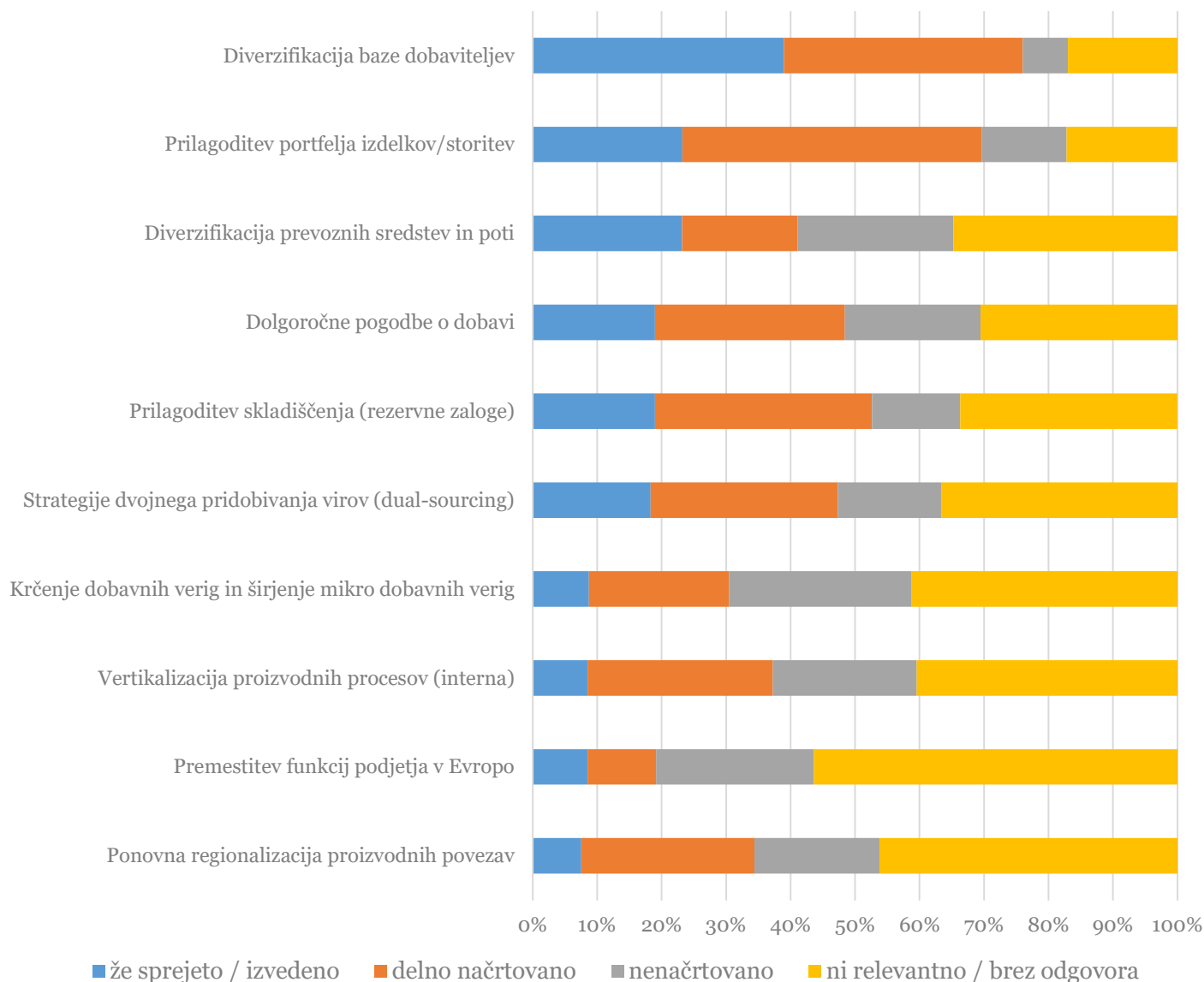
Zadovoljstvo s kakovostjo in razpoložljivostjo lokalnih dobaviteljev se je leta 2024 še nekoliko povečalo (glej graf 10): kot že omenjeno, je kar 71 % vprašanih podjetij je (zelo) zadovoljnih, potem ko se je ta delež že leto prej povečal z 52,4 % na 70 %. Slovenija s tem ohranja drugo mesto v primerjavi z državami srednje in vzhodne Evrope, takoj za vodilno Estonijo.

Povsem drugačna je v primerjavi z letom predtem slika pri strateških ukrepih za dolgoročno povečanje prilagodljivosti in varnosti v dobavnih verigah: medtem ko je leta 2023³² približno dve tretjini podjetij izvajalo oz. planiralo izvajanje diverzifikacije baze dobaviteljev ali palete izdelkov, se je leta 2024 ta odstotek zvišal na več kot 70 % (graf 28). 23 % jih je prilagodilo svoj izdelek oz. storitveni portfelj, približno enako pogosto podjetja navajajo diverzifikacijo transportnih poti in sredstev (okoli 23 %) ter gradnjo varnostnih zalog in dolgoročnih dobavnih pogodb (približno 19 %). Regionalizacija proizvodnih povezav (7,5 %), premestitev funkcij podjetij v Evropo (reshoring) in krajšanje dobavnih verig oziroma gradnja mikroverig (8,7 %) ostajajo še naprej redko uporabljeni ukrepi. To kaže, da je poudarek na razpršenih strategijah diverzifikacije in logistike še večji. Obenem temeljitejše strukturne spremembe ostajajo izjema.

Tudi v primerjavi z državami srednje in vzhodne Evrope je razvidno, da so podjetja v Sloveniji pri posameznih ukrepih za večjo varnost in prilagodljivost v dobavnih verigah nadpovprečno aktivna, a z jasno fokusirano usmeritvijo. Posebej izstopa področje diverzifikacije baze dobaviteljev, kjer Slovenija rahlo presega povprečje (38,9 %). Hkrati je s 37 % pri srednjeročnem načrtovanju približno 12 odstotnih točk višje od večine držav v regiji. Nasprotno Slovenija precej redkeje izvaja ukrepe, kot sta *reshoring* ali regionalizacija proizvodnih povezav – občutno pod povprečjem držav srednje in vzhodne Evrope, ki kotira pri 11 oz. 12 odstotkih. Prav tako je pri krajšanju dobavnih poti in vzpostavljanju mikroverig pod povprečjem regije, ki znaša 12 %. Pri prilagoditvah produktnega in storitvenega portfelja slovenska podjetja s 23 % sledijo regijskim trendom.

³² Rezultati raziskave leta 2024: Graf strateških ukrepov za trajno povečanje prilagodljivosti in varnosti oskrbe

Katere strateške ukrepe sprejemate oz. ste sprejeli za trajno povečanje prilagodljivosti in varnosti oskrbe v dobavnih verigah vašega podjetja?

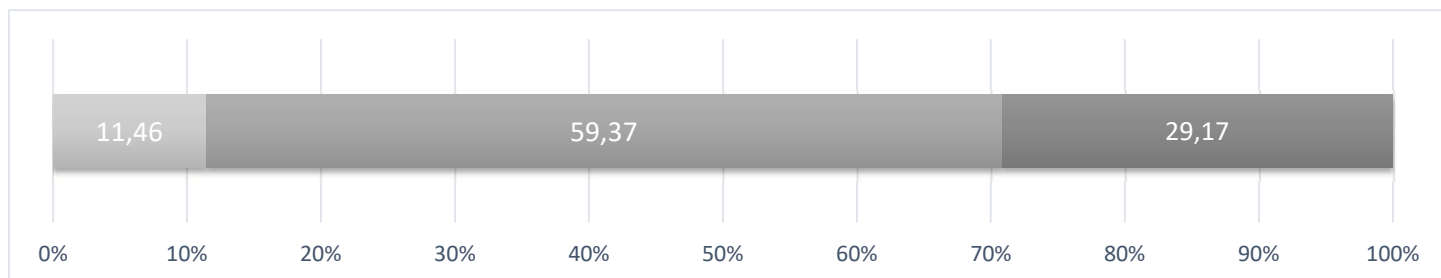
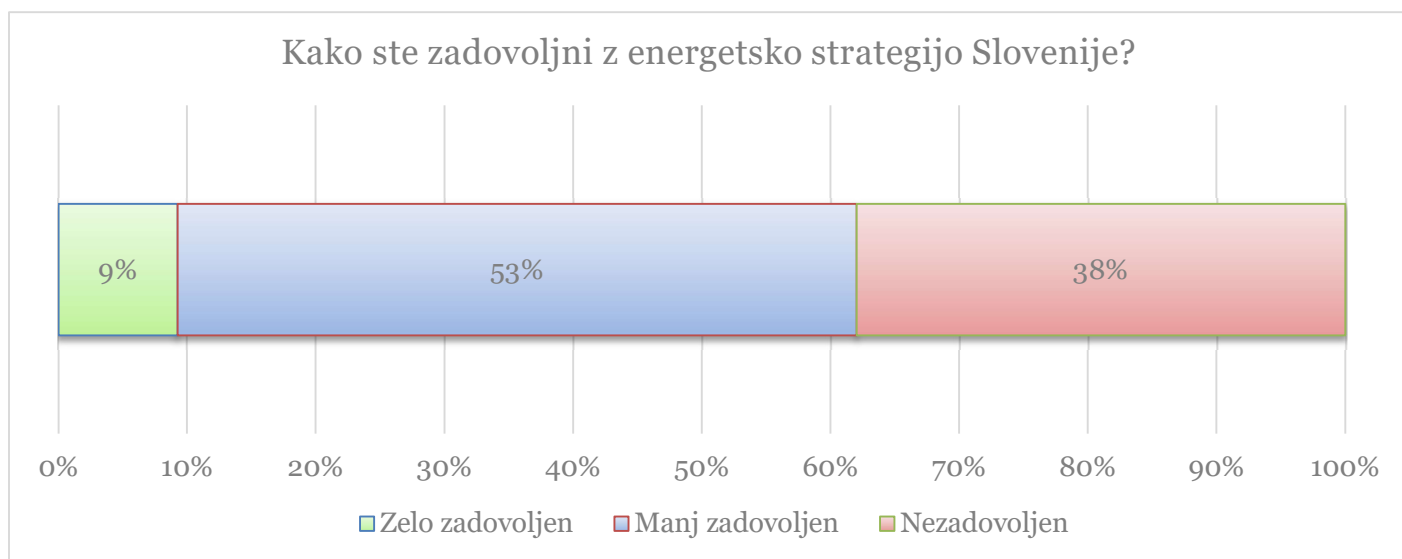
Graf 28: Strateški ukrepi za povečanje prilagodljivosti in varnosti oskrbe v dobavnih verigah

Kvalitativne analize v poročilu torej kažejo, da se podjetja večinoma osredotočajo na diverzifikacijo in optimizacijo logistike, medtem ko so pri kompleksnejših strukturnih spremembah bolj previdna.

Geopolitična in gospodarska tveganja 2024 – trgovinski zastoji in konflikti obremenjujejo podjetja

Ruska agresija na Ukrajino ter zaostrovanje razmer na Bližnjem vzhodu še naprej negativno vplivata na svetovno gospodarsko okolje. Geopolitične napetosti ostajajo visoke. EU je v letu 2024 dodatno podaljšala in razširila sankcije proti Rusiji, globalne dobavne verige ostajajo ranljive. Čeprav se je stanje na energetskih trgih deloma stabiliziralo, cene energentov še vedno presegajo predkrizne ravni, kar predstavlja dodatno obremenitev za podjetja.

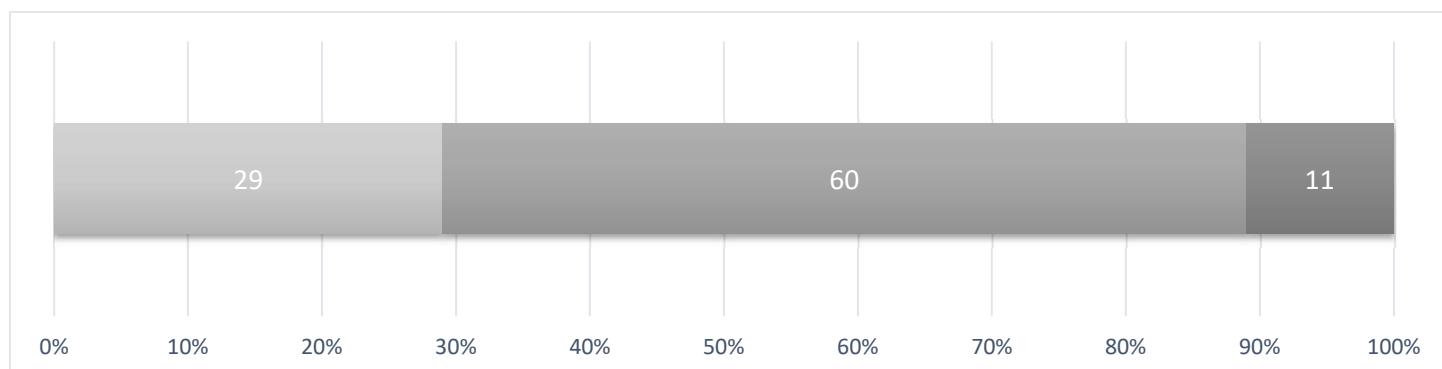
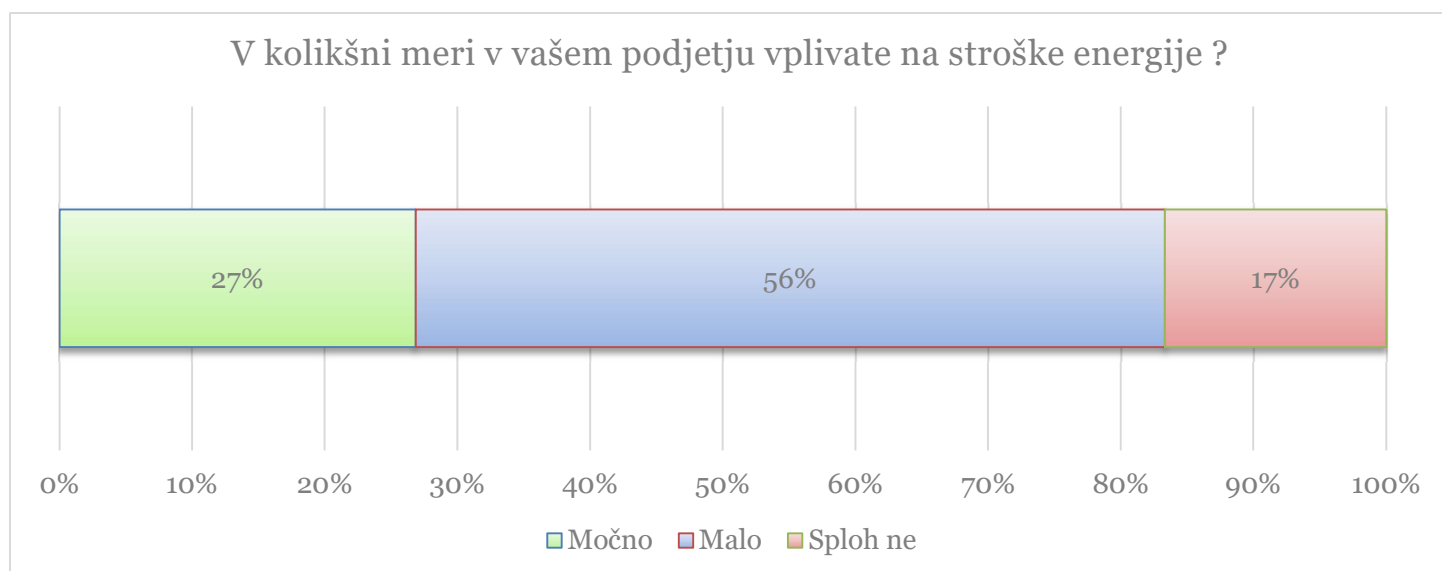
To se kaže tudi v nizki oceni energetske strategije. V Sloveniji je zadovoljstvo s tem področjem politike zelo nizko: le 9 % podjetij je zelo zadovoljnih, 53 % jih je zadovoljnih, 38 % pa sploh ne (graf 29). Razbrati je torej mogoče jasen poziv gospodarstva k bolj predvidljivi in zanesljivi energetske ter infrastrukturni politiki.

Graf 29: Zadovoljstvo z energetske strategijo Slovenije (primerjava 2025 (zgoraj) in 2024 (spodaj))

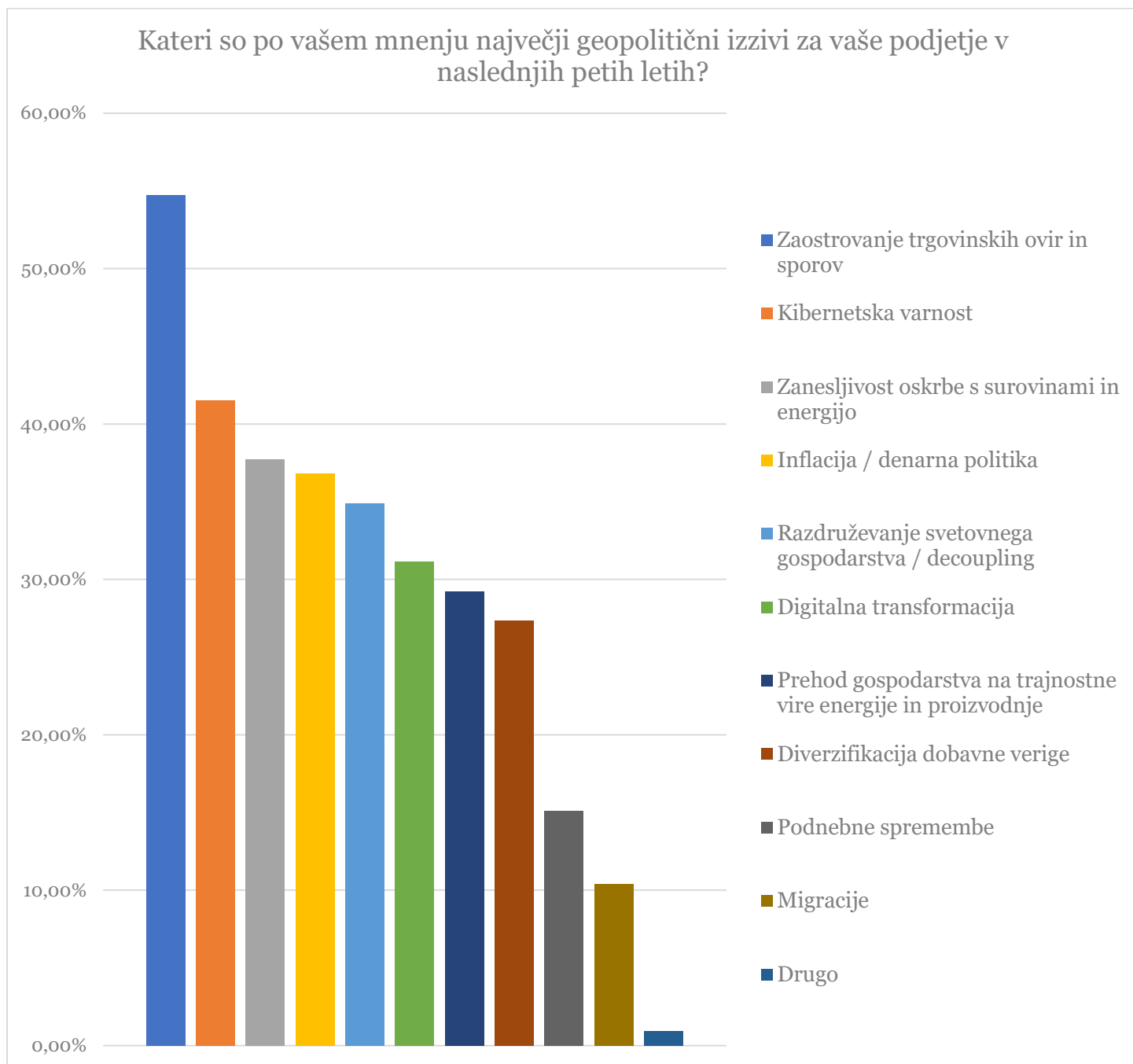
V letošnji raziskavi kar 83 % podjetij poroča, da na stroške energije močno (27 %) ali pa vsaj malo (56 %) vplivajo; le 17 % se jih s tem sploh ne ukvarja (graf 30). Zaradi bolj stabilnih, čeprav še vedno

visokih cen nekatera podjetja za zdaj odlagajo naložbe v lastno proizvodnjo in energetske učinkovitost, čeprav to področje še vedno ostaja aktualno, zlasti za energetske intenzivne panoge.

Graf 30: Ukrepi podjetij za zaježitev stroškov energije (primerjava 2025 (zgoraj) in 2024 (spodaj))

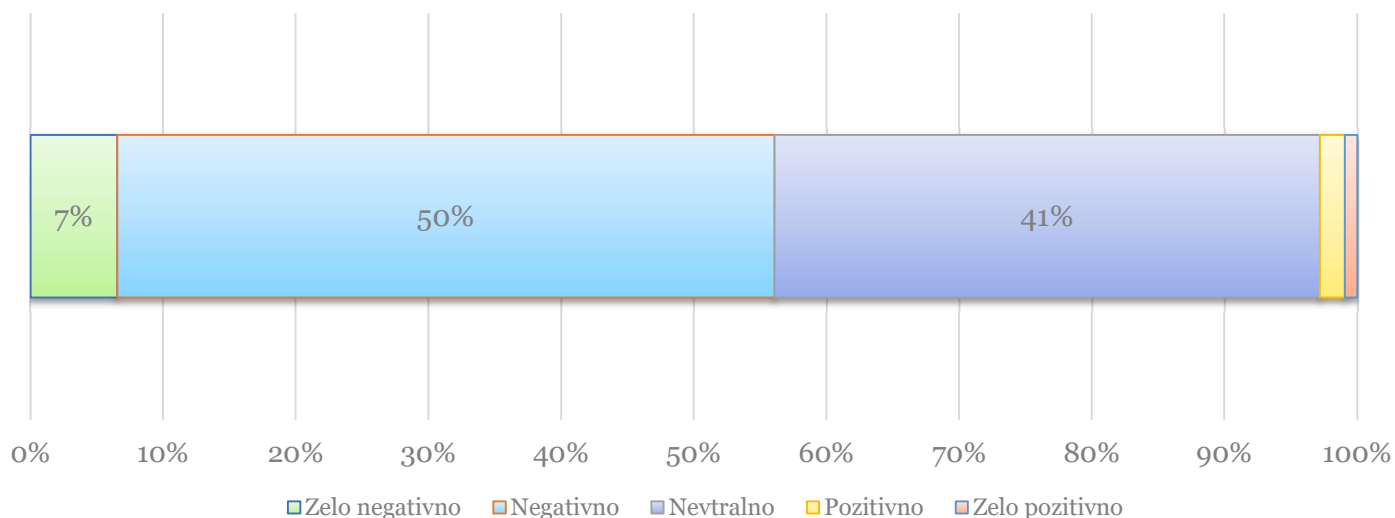
Hkrati se je perspektiva podjetij razširila in ne zajema le energetskega vprašanja. Na vprašanje o največjih geopolitičnih izzivih v naslednjih petih letih (graf 31) so anketiranci navedli predvsem trgovinske ovire in konflikte (55 %), kibernetiko varnost (42 %) ter zanesljivost oskrbe s surovinami in energijo (38 %). Druge pomembne teme so inflacija in monetarna politika (37 %), razdrobljenost svetovnega gospodarstva in t. i. decoupling (35 %), digitalna preobrazba (31 %), prehod na trajnostno energijo in proizvodnjo (29 %) ter diverzifikacija dobavnih verig (27 %). Podnebne spremembe (15 %) in migracije (10 %) dopolnjujejo seznam tveganj. Širina odgovorov kaže, da se podjetja pripravljajo na obdobje večjih negotovosti. V primerjavi z regionalnim povprečjem slovenska podjetja številna tveganja ocenjujejo podobno, vendar so manj kritična do nekaterih tem, kot sta digitalizacije in inflacije.

Graf 31: Največji geopolitični izzivi v naslednjih petih letih

Tudi vpliv trgovinske politike ZDA slovenska podjetja ocenjujejo kot manj izrazit. Večina ne pričakuje pomembnejših sprememb v lokalnem poslovanju (graf 32), le redki predvidevajo izrazito pozitivne ali negativne posledice. Ameriška politika torej velja za globalno tveganje, ki pa lokalno (zaenkrat) nima večjega vpliva.

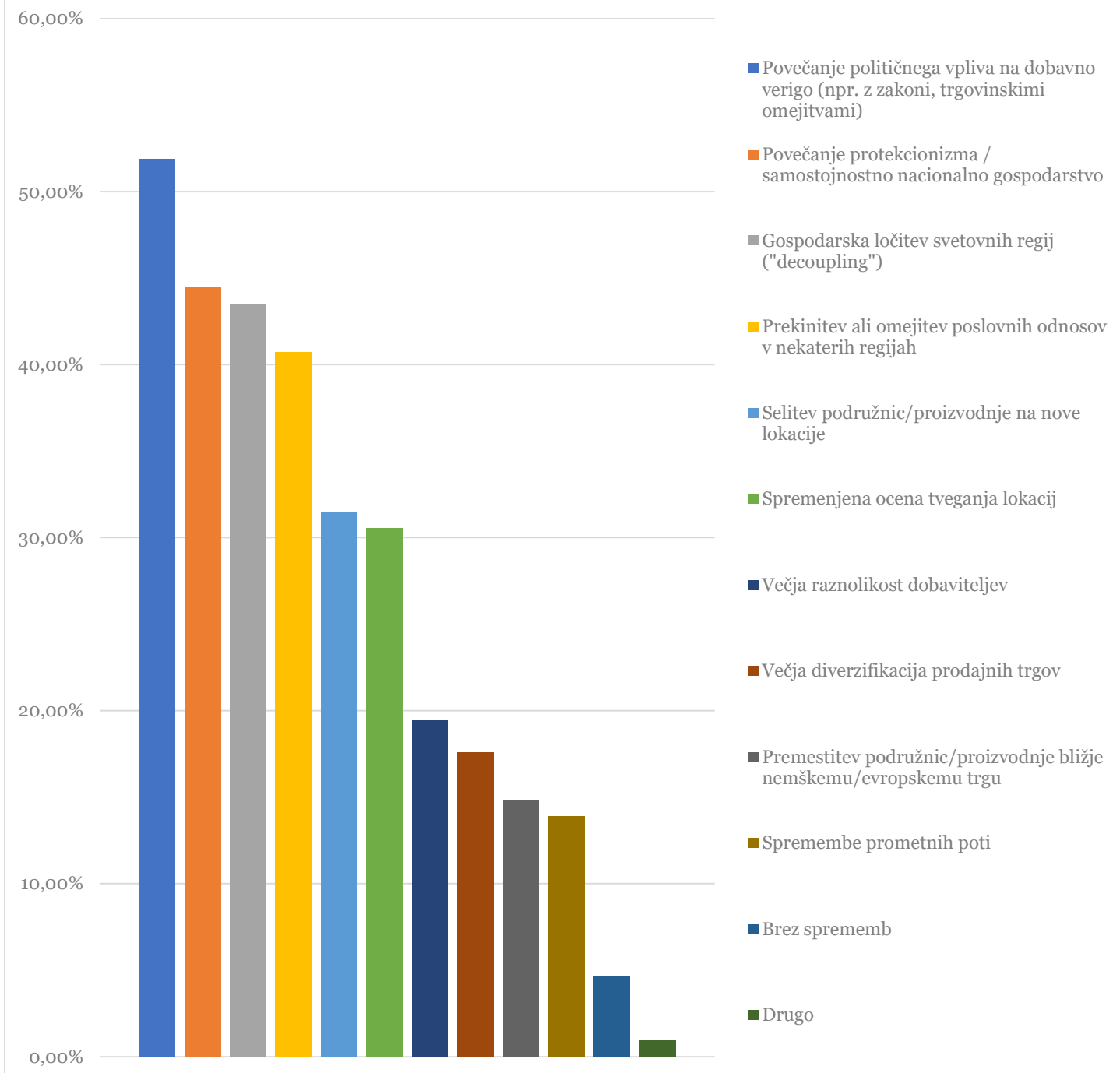
Kako pričakujete, da bosta nova trgovinska politika ZDA in morebitni odzivi drugih držav vplivali na lokalno poslovanje vašega podjetja?

Graf 32: Vpliv trgovinske politike ZDA na lokalno poslovanje podjetij v Sloveniji

Hkrati številna podjetja menijo, da bodo geopolitične napetosti dolgoročno vplivale na mednarodno porazdelitev dela. Več kot polovica pričakuje večji politični vpliv na dobavne verige – na primer prek izvoznih omejitev ali strateških navezav (graf 33). Kar 44 % podjetij predvideva porast protekcionizma in gospodarsko razdruževanje svetovnih regij, 41 % pričakuje omejitve v obstoječih poslovnih odnosih, 32 % napoveduje selitev podružnic ali proizvodnje v druge države, 31 % opozarja na spremembe v ocenjevanju lokacijskih tveganj, 19 % napoveduje diverzifikacijo dobaviteljev, medtem ko jih 18 % razmišlja o razpršitvi prodajnih trgov. Le redki menijo, da dolgoročno ne bo večjih sprememb. Izsledki poročila nakazujejo na vse večjo nujnost strateškega odziva podjetij na globalne geopolitične premike.

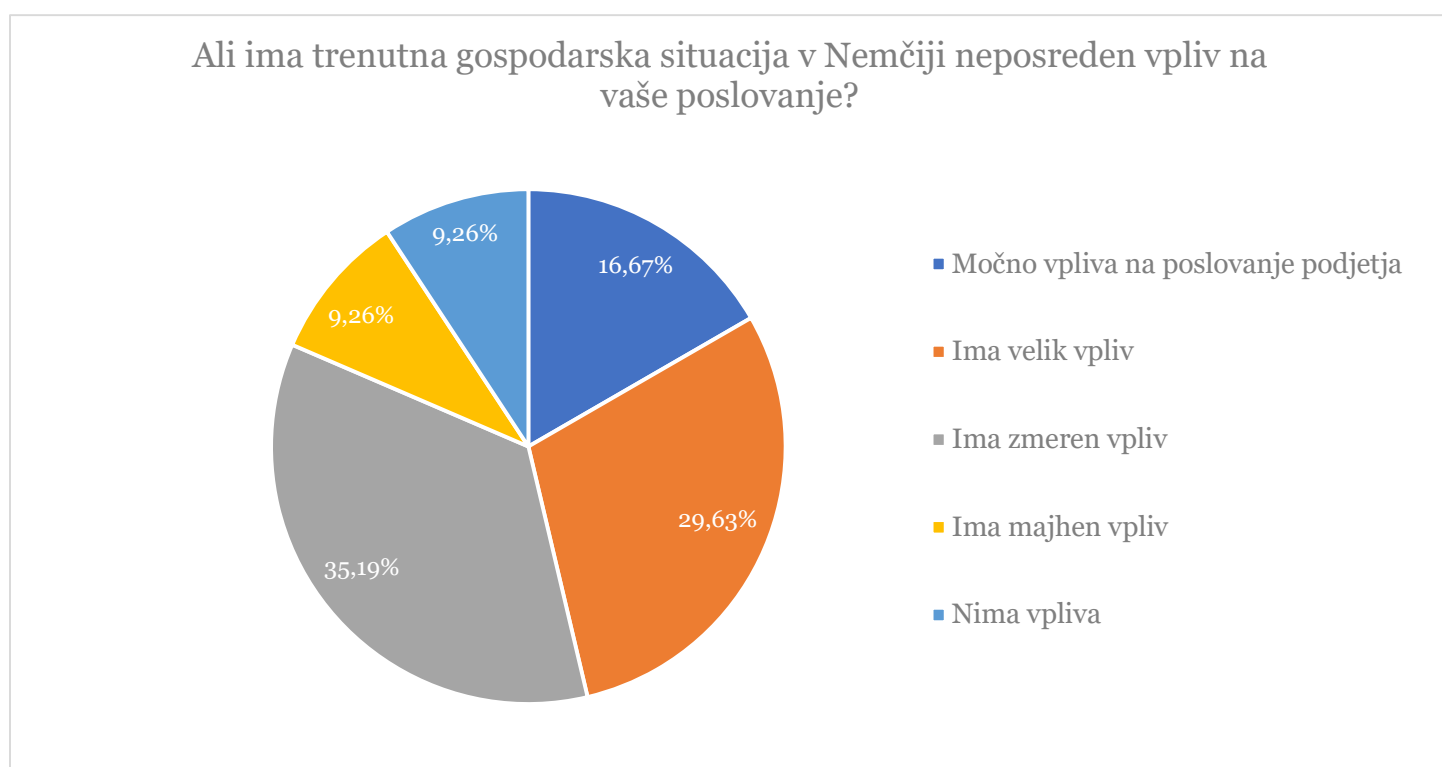
Kakšne dolgoročne spremembe v mednarodni porazdelitvi dela pričakujete?

Graf 33: Pričakovane spremembe v mednarodni porazdelitvi dela³³

³³ Rezultati raziskave leta 2024: Graf dolgoročnih sprememb v mednarodni porazdelitvi dela

Za konec vsekakor velja izpostaviti še en pomemben dejavnik, ki vpliva na poslovno okolje slovenskih podjetij – ohlajanje nemškega gospodarstva. Zaradi tesne gospodarske prepletenosti med državama ima vsakršno upočasnjevanje gospodarske aktivnosti v Nemčiji neposredne posledice tudi za slovenska podjetja. Po rezultatih raziskave kar 46 % podjetij poroča, da nemška gospodarska ohladitev nanje vpliva močno ali zelo močno, dodatnih 35 % zaznava zmerne učinke, medtem ko le približno petina podjetij ocenjuje, da so vplivi majhni ali zanemarljivi (graf 34). Močna gospodarska povezanost z Nemčijo tako ostaja hkrati ključno tveganje in pomembna priložnost.

Graf 34: Vpliv trenutne gospodarske situacije v Nemčiji na podjetja v Sloveniji

IZJAVA

Slovenija je visoko ocenjena kot poslovna lokacija z učinkovito digitalno infrastrukturo in inovacijam prijaznim okoljem, vendar ji zaradi kroničnih lokacijskih pomanjkljivosti grozi, da bo izgubila svojo privlačnost.

Slovenija je leta 2024 dosegla 1,6-odstotno rast BDP, kar je bilo nad povprečjem EU. Tudi nemško-slovenska blagovna menjava se je izkazala za močno, stabilno in veliki meri uravnoteženo. Po 2,8-odstotnem zmanjšanju obsega blagovne menjave leta 2023 je leta 2024 prišlo do okrevanja in obojestranska trgovina se je povečala za nekaj manj kot 2,0 %. Z obsegom blagovne menjave v višini 14,7 milijarde EUR se je Slovenija uvrstila na šesto mesto med trgovinskimi partnerji Nemčije v srednji in vzhodni Evropi, za Poljsko, Češko, Madžarsko, Romunijo in Slovaško.

Vendar pa zlasti dobavitelji za nemško avtomobilsko industrijo močno občutijo učinke slabšega gospodarskega stanja najpomembnejšega izvoznega trga države. Razpoloženje med anketiranimi podjetji je temu primerno zadržano. Večina ocenjuje trenutno gospodarsko stanje v svoji panogi kot zadovoljivo, le redki pričakujejo občutno izboljšanje v prihodnjem letu.

Glede Slovenije kot poslovne lokacije anketiranci vidijo tako pozitivne kot negativne plati. Med jasne prednosti Slovenije sodijo učinkovita digitalna infrastruktura (kakovost omrežja in digitalnih storitev), ugodni okvirni pogoji za raziskave in razvoj, dosledno visoka kakovost lokalnih dobaviteljev ter produktivnost in zavzetost delovne sile.

Na področju že kroničnih slabosti, kot so visoka davčna obremenitev, neučinkovitost javne uprave, toga delovnopravna zakonodaja in predvidljivost gospodarske politike, ni opaziti izboljšanja. Čeprav 80 odstotkov vprašanih ostaja zavezanih Sloveniji kot poslovni lokaciji, kar petina vprašanih ne bi ponovno vlagala v Slovenijo.

Slovenija prav tako beleži le omejeno število novih naložb, saj prevladujejo reinvesticije dobička, ustvarjenega v državi. Poleg tega se kaže trend, da tuja podjetja svoje regionalne sedeže selijo v sosednjo Hrvaško. Če ne bodo sprejeti odločni protiukrepi, se je treba bati postopne izgube pomena Slovenije kot poslovne lokacije.

Dagmar von Bohnstein, predsednica Slovensko-nemške gospodarske zbornice

O RAZISKAVI

Slovensko-nemška gospodarska zbornica izvaja pričujočo gospodarsko raziskavo od leta 2006. V raziskavi sodelujejo podjetja, ki poslujejo na nemškem trgu. V anketi, ki se je izvajala med 3. in 28. marcem 2025, je sodelovalo 108 podjetij.

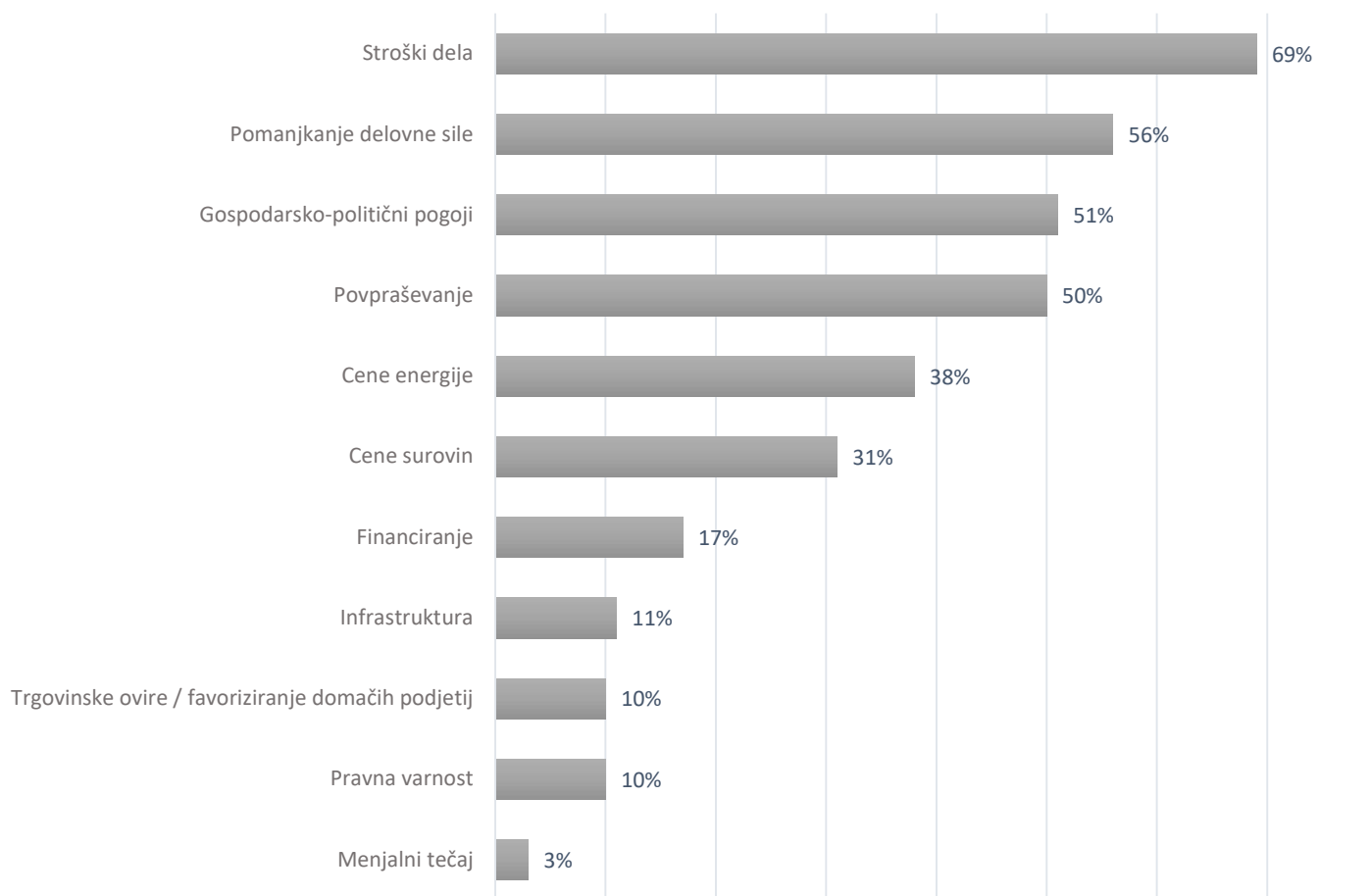
Od leta 2006 se raziskava istočasno izvaja v 15 drugih državah srednje in vzhodne Evrope. To ustvarja priložnost za neposredno primerjavo razmer v posameznih državah.

Najpomembnejši cilj raziskave je identificirati tiste lokacijske dejavnike, zaradi katerih je Slovenija privlačna za nemške vlagatelje in hkrati identificirati morebitne šibke točke, katerih izločanje lahko dodatno spodbudi pripravljenost za naložbe.

Rezultati raziskave niso reprezentativni v strogo statističnem smislu. Zaradi sestave udeležencev se lahko štejejo za reprezentativne za večino tujih vlagateljev. Rezultati so reprezentativni za nemške vlagatelje v Sloveniji. Tako lahko pomembno prispevajo k dialogu o najboljši možni ureditvi gospodarskih in političnih razmer v Sloveniji.

REZULTATI RAZISKAVE LETA 2024

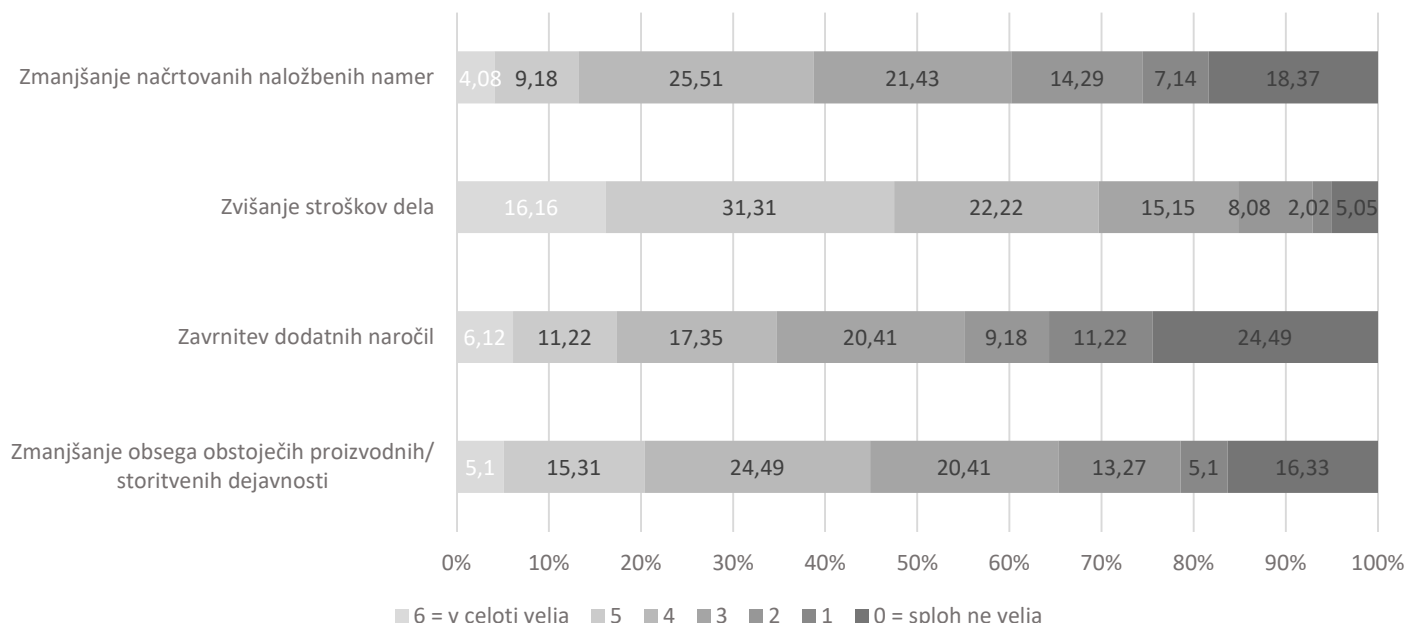
GRAF NAJVEČJIH TVEGANJ (2024)

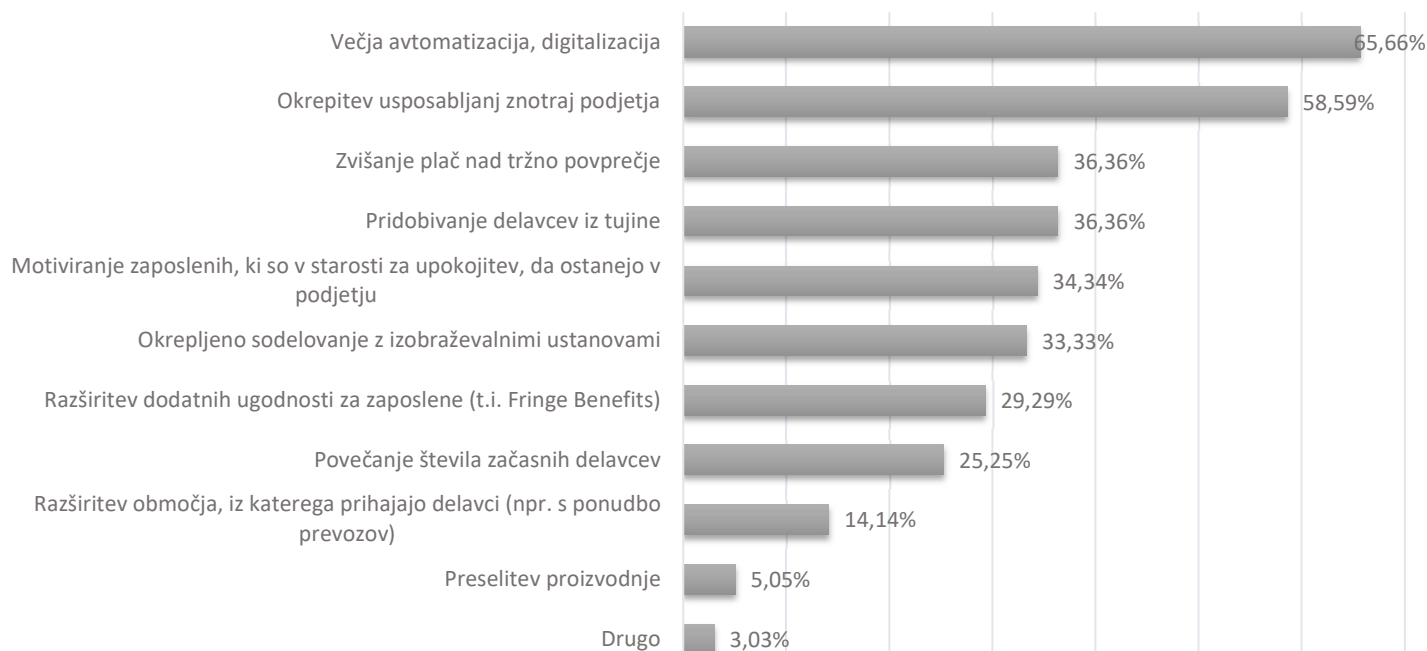
GRAF LOKACIJSKIH DEJAVNIKOV (2024)

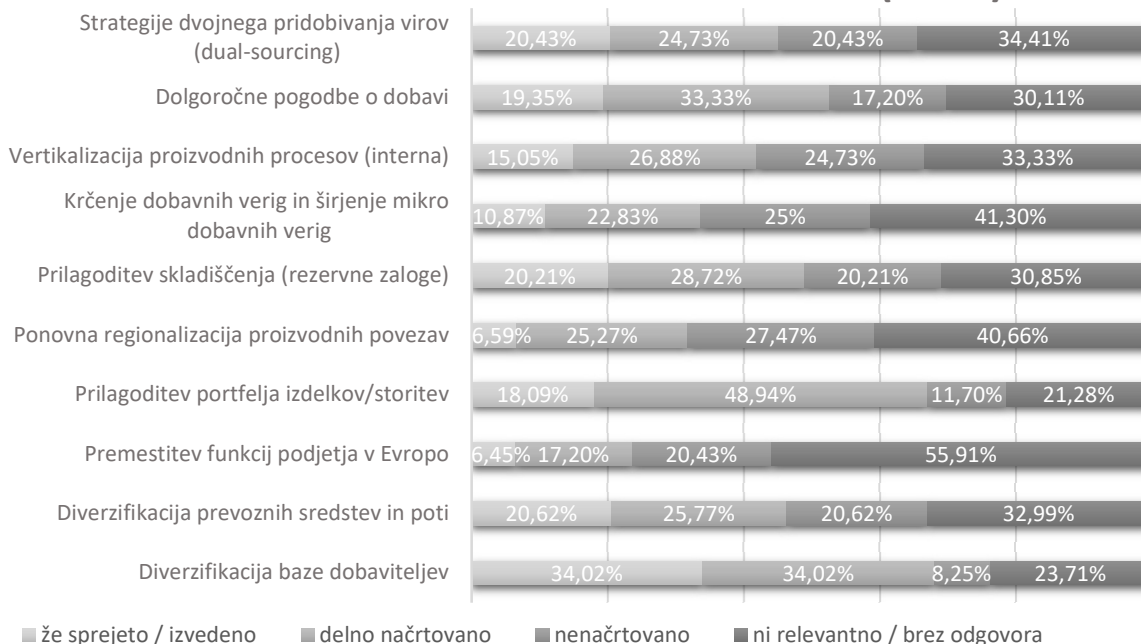
GRAF VPLIVOV POMANJKANJA DELOVNE SILE (2024)

GRAF UKREPOV ZA BLAŽENJE POSLEDIC POMANJKANJA KVALIFICIRANIH DELAVCEV (2024)

GRAF STRATEŠKIH UKREPOV ZA TRAJNO POVEČANJE PRILAGODLJIVOSTI IN VARNOSTI OSKRBE (2024)

GRAF DOLGOROČNIH SPREMEMB V MEDNARODNI PORAZDELITVI DELA (2024)

